І сэрцам палюбіў я гэты кут — цябе, мой старадаўні родны Слонім.
Алег Лойка

Слонімскі край

2018, № 7(29). Ліпень

Невядомая паштоўка роднай пляменніцы Гальяша Леўчыка

Некалі слонімскі паэт Анатоль Іверс (Іван Дарафеевіч Міско) мне казаў: наша гісторыя — побач, толькі трэба яе ўмець шукаць, каб не страціць тое, што яшчэ захоўваецца ў прыватных архівах. І гэта так. Нядаўна мяне запрасіў да сябе ў госці старэйшы слонімскі мастак Пятро Фёдаравіч Бурсевіч, каб я пераглядзеў яго фотаархіў, можа што карыснае знойдзецца? І што вы думаеце — знайшоў! І знаходка аказалася даволі ўнікальнай. Сярод усіх сямейных фотаздымкаў у рукі трапілася паштоўка з выяваю Слоніма, выпушчаная крамай Бера Любоўскага на Студэнцкай вуліцы ў Слоніме ў 1914 годзе. Цікавай аказалася не толькі сама паштоўка, але тэкст з яе адваротнага боку.

28. 1914 г.

ВСЕМІРНЫЙ ПОЧТОВЫЙ СОЮЗЪ. РОССІЯ.
UNION POSTALE UNIVERSELLE. RUSSIE.
ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО. — CARTE POSTALE.

Мѣсто для марки.

Для Письма:

Kochany Wujaszku!
u nas nie nowego nie słychać my wszyscy jesteśmy zdrowi. tym czasem u nas w Słonimie spokojnie nie wiadomo jak będzie dalej. proszę nam na pisać co tam dzieje się w Warszawie jeżeli bardzo nie bezpiecznie to proszę u ciekać do nas. za tem dowidzenia

Для Адреса:

г. Варшава.
ulica Leopoldyny rug alei Jerozolimskiej
№ 33. т. 32
е. В. Б.
Г-ну Илье Левковичу
W-ny Pan Eljasz Lewkowicz w Warszawie

Печатанный магазинъ Бера Любовскаго, Слонимъ, Студенческая улица.

●Сяргей Чыгрын

Працяг на ст. 3.

У бібліятэцы Кангрэсу ЗША захаваліся аўтографы слонімскіх школьнікаў

У бібліятэцы Кангрэсу ЗША захаваліся аўтографы слонімскіх школьнікаў! За падказку мы ўдзячныя нашаму сталаму чытачу Сулейману Мацвеевічу Байрашэўскаму. У 1926 годзе адзначалася 150-годдзе з часу ўтварэння Злучаных Штатаў Амерыкі. З гэтай нагоды ў Польшчы прайшла маштабная акцыя — школы і гімназіі атрымалі аднолькавыя аркушы паперы, якія падпісвалі настаўнікі і вучні, а часам і іх бацькі. Пасля аркушы з подпісамі былі сабраныя ў кнігі, якія перадалі ў ЗША.* Амерыканцы захавалі гэтыя дакументы, такія важныя для нас.

●Сяргей Ёрш

Працяг на ст. 16.

Знайдзіце прозвішчы сваіх бацькоў і дзядоў!

Слонімскія харцэры з гімназіі імя Касцюшкі, 1926г.
Здымак з архіву Кжыштафа Віташэка, radzima.net

ХРОНІКА

Раскопкі каля Спаса-Праабражэнскага сабора

У Слоніме каля Спаса-Праабражэнскага сабора ў бліжэйшы час пачнецца будаўніцтва праваслаўнага Дома міласэрнасці. Але перш чым там пачнуцца будаўнічыя работы, юныя археолагі разам з малодшым навуковым супрацоўнікам Інстытута гісторыі Нацыянальнай Акадэміі навук Аляксандрам Максімовічам праводзілі археалагічныя раскопкі. Падчас іх быў знойдзены каштоўны археалагічны экспанат — каменны крыжык-карсунчык XI-XIII стагоддзяў. Таксама выяўлена шмат керамікі, каляровага шкла, нож і іншыя рэчы.

●*СЧ*

Невядомая паштоўка роднай пляменніцы Гальяша Леўчыка

Працяг, пачатак на ст. 1.

Ён напісаны па-польску і некалькі адрасных радкоў выведзены па-руску. У перакладзе на беларускую мову тэкст гучыць так:

"Любімы Дзядзечка! У нас нічога новага не чуваць. Усе мы здаровы. Тым часам у нас у Слоніме спакойна. Невядома, як будзе далей. Прашу напісаць нам, што там дзеецца ў Варшаве. Калі вельмі небяспечна, то прашу ўцякаць да нас. На тым – да пабачэння. Альжбета Аляшкевіч [Elżbieta Oleszkiewicz]".

Зверху паштоўкі няпоўная дата. Са штампа можна меркаваць, што адпраўлена яна была 28 лістапада 1914 года, калі ў Варшаве пачалася эвакуацыя ўстаноў, заводаў, чыноўнікаў і рабочых на Усход, звязаная з Першай сусветнай вайной.

Аказалася, што паштоўка адрасавалася беларускаму паэту, калекцыянеру, мастаку, музыканту, грамадскаму дзеячу Гальяшу Леўчыку (1880 — 1944), які быў родам са Слоніма, а часова жыў і працаваў у Варшаве. Сапраўднае прозвішча Гальяша Леўчыка было Ляўковіч. Паштоўку са Слоніма напісала яго пляменніца Альжбета Аляшкевіч — дачка роднай сястры Гальяша Леўчыка. Зварот "wujaszek" (дзядзечка) можа ўказваць, што гэта менавіта дачка сястры Леўчыка.

Сапраўды, у Гальяша Леўчыка была родная сятра Эмілія (Аміля). Сяргей Хмара ў кнізе "Рабінавы хмель" (Мн., 2009. С.148) прыгадвае: "Сустракаліся мы з ім (маецца на ўвазе з Гальяшом Леўчыкам. – С.Ч.) у Слоніме, у доме ягонай сястры, якая выйшла замуж за нейкага гарадскога ўрадоўца і размаўляла на польскай мове…".

Сястра Эмілія рана памерла ад сухотаў. У яе была дачка Альжбета Аляшкевіч. Значыць і прозвішча сястры Леўчыка было Аляшкевіч. Бачна па тэксце гэтай паштоўкі, што пляменніца перапісвалася са сваім знакамітым дзядзькам, шчыра яго паважала і любіла. Яна і піша, што калі ў Варшаве кепска, дык каб той уцякаў да іх у Слонім.

Як склаўся лёс роднай пляменніцы Гальяша Леўчыка – пакуль невядома. Ці яна жыла ў Слоніме, ці куды выехала – таксама застаецца пакуль таямніцай. Пытанняў вельмі шмат. Але адказы на іх пацяху разгадваюцца.

Паштоўка з аўтографам пляменніцы Гальяша Леўчыка – яшчэ адзін штрых у біяграфію слонімскага літаратара.

●*Сяргей Чыгрын*

У 1940 годзе нацыстам на Гальяша Леўчыка напісалі данос

У канцы 1939 года слонімскі паэт Гальяш Леўчык (Гальяш Ляўковіч) вярнуўся ў Варшаву (вандроўка з савецкай тэрыторыі была нелегальнай). Яго кватэру занялі чужыя людзі, каштоўныя архіў і бібліятэка зніклі. Гэта быў страшны ўдар. Перажыць гэтую бяду дапамаглі варшаўскія беларусы. Гальяша Леўчыка прынялі на працу ў беларускі камітэт, дзе ён чытаў лекцыі на культурніцкія тэмы.

1 лістапада 1940 года палітэмігрант, кіраўнік беларускіх нацыянал-сацыялістаў Фабіян Акінчыц напісаў ва ўсходні аддзел нацысцкай партыі рапарт пад назвай "Беларускае пытанне", у якім прапанаваў правесці "чыстку" ў беларускіх арганізацыях, у тым ліку і ў Варшаве. Акінчыц настойваў, што з кіраўніцтва трэба выключыць некалькіх чалавек, у тым ліку і Ляўковіча. Іх ён называў "у палітычных адносінах бяздарнымі элементамі".* Гэта значыць, яны не праводзілі нацысцкую палітыку, з'яўляліся "дэмакратамі" ці "левымі".

Відаць, былі і іншыя даносы. У канцы 1941 года добрага знаёмага Гальяша Леўчыка Яна Пятроўскага выклікалі ў гестапа ў Берліне. Між іншым, гестапаўцаў цікавіла, ці не з'яўляецца Ляўковіч яўрэем. Пятроўскі заявіў, што Гальяш Ляўковіч — беларус, паэт.** Здаецца, пасля гэтага яго ўжо не чапалі.

●*Сяргей Ёрш*

**Сакалоўскі У., Ляхоўскі У. Нямеччына й беларускі нацыянальны рух напярэдадні й у першыя гады Другое Сусьветнае Вайны // Bialoruskie Zeszyty Historyczne (Беласток), 2000, № 13. С. 18.*

***Пятроўскі Я. Мэмуары. Кніга першая. — Слуцак — Гэйнсвільл, 1988. С. 284.*

Слонімскі футбол у міжваенны час (1920-1930-я гады)

Працяг, пачатак у № 10(20), 2017 г., № 1(23), № 2(24), № 6(28), 2018 г.

У чэрвені 1928 года адбыліся два матчы паміж WKS і аб’яднанай камандай ŻKS і Balladyny (гімназістаў). У газетнай публікацыі не ўдакладняецца, якое падраздзяленне прадстаўлялі вайскоўцы, але найхутчэй 79-ы полк. Першы матч скончыўся ўнічыю 3:3, у другім WKS святкаваў перамогу — 3:1. Сярод удзельнікаў гульняў лепшымі былі Равіцкі II (Rawicki II), Гжэсяк (Grzesiak), Вайнштэйн (Wajnsztejn), Шыманскі (Szymański). Нам вядома, што першы і трэці з’яўляліся гульцамі яўрэйскай каманды. Шыманскі і, відаць, Гжэсяк гулялі за вайскоўцаў.

У пачатку жніўня 1928-га ў Слоніме адбыўся цікавы матч. ŻKS выступала ў моцным складзе. У яе матчы з WKS 79 pp была зафіксаваная баявая нічыя 3:3 (2:0). У першым тайме дамінавалі футбалісты ŻKS, а на другі тайм у іх не хапіла сіл, чым і скарысталіся вайскоўцы. Найлепшыя сярод яўрэйскіх футбалістаў былі Зэлкіўскі (Zelkiwski), Равіцкі II і Палец (Palec) (у 1927-м ён выступаў за каманду Siła/Kraft). У складзе WKS выдатна гулялі ўжо вядомы нам Шыманскі і Замора (Zamora). У рэпартажы адзначалася, што “суддзя судзіў вельмі слаба”, прозвішча яго далікатна не называлася.

Апошні вядомы нам футбольны матч 1928 года прайшоў у Слоніме ў кастрычніку. WKS 79 pp выйграў у ŻKS — 3:2 (3:0). У вайскоўцаў найлепшымі на полі былі Даманскі (Domański), Шыманскі і Паўліцкі, у апернікаў — Дукес (Dukies), Каплінскі і Вайнштэйн.

1929

Пачатак сезону ў Слоніме застаўся ”па-за кадрам” — першы матч, пра які мы ведаем, адбыўся ў чэрвені. Каманду WKS 80 pp запрасілі ў Баранавічы, дзе яны саступілі мясцоваму Makabi — 4:6 (2:4). Гульня праходзіла з заўважнай перавагай гаспадароў поля. Судзіў пан Дзікоўскі (Dzikowski).

Фота: audiovis.nac.gov.pl

У той час Баранавічы сталі лідарам у футболе ў нашым рэгіёне. Каманда 78-га пяхотнага палка дэбютавала ў “клясе А” Віленскай акругі. Баранавіцкая Makabi ў пачатку лета адкрыла новы стадыён і згуляла на ім першы матч з той жа слонімскай камандай — WKS 80 pp. На гэты раз вайскоўцы перамаглі — 4:3 (1:1). У першым тайме Makabi меў перавагу, але забіў толькі адзін гол. У справаздачы адзначалася, што выдатна гуляў брамнік WKS 80 pp, які шмат разоў выратоўваў каманду. А пасля перапынку вайскоўцы выйшлі наперад. Ужо праз хвіліну гаспадары поля зраўніваюць лік. Але ў WKS 80 pp засталося больш сілаў, яны забіваюць два галы і фактычна здымаюць пытанне пра пераможцу. Толькі ў самым канцы гульні Makabi забівае яшчэ адзін гол з пенальці, ён на рахунку Волкіна (Wołkina). У складзе WKS 80 pp найлепшым быў вядомы нам паручнік Пятрушка (Pietruszka). Як бачым, у розныя сезоны ён гуляў за каманды і 79-га, і 80-га палкоў. Баранавіцкім заўзятарам, якіх сабралося каля 600 чалавек, слонімская каманда спадабалася. Адзначалася, што судзейства было слабое.

У канцы ліпеня ў Слоніме сустрэліся WKS і ŻKS. У справаздачы не адзначаецца, да якога палка адносіцца вайсковая каманда. Магчыма, гуляла аб’яднаная дружына. У першы дзень WKS выйграў з лікам 5:4, у другі дзень быў сапраўдны разгром — 6:1. Матчы былі цікавыя. У складзе вайскоўцаў адзначыліся Пятрушка (Pietruszko) і Адлер (Adler), у яўрэйскай камандзе — Дукес (Dukies) і Мінц (Minc). Абедзьве гульні ўпэўнена судзіў пан Любоўскі (B. Lubowski), самы вядомы слонімскі суддзя. Верагодна, ён і з’яўляўся мясцовым карэспандэнтам варшаўскай газеты “Przegląd Sportowy”.

Неўзабаве ў нашым горадзе прайшоў яшчэ адзін футбольны матч — у госці да ŻKS з Баранавічаў прыехаў Makabi. Судзіў той жа Любоўскі. Госці выйгралі з лікам 3:1 (3:0). За першыя паўгадзіны яны забілі

тры галы, хет-трык на рахунку Швіранскага (Szwirański). Пасля перапынку гульня выраўнялася і гаспадары забілі адзін гол — Дабкоўскі (Dobkowski). У ŻKS найлепшымі на полі былі Равіцкі II, Дукес і брамнік Вайнштэйн.

У 1929-м сустрэчы слонімскіх і баранавіцкіх футбалістаў адбываліся часта — дабірацца на матчы ў суседнія гарады было зручна. У пачатку жніўня ўжо баранавіцкі Makabi запрасіў у госці слонімскі ŻKS. Слонімцы выйгралі з лікам 2:0. У справаздачы адзначалася, што Makabi гуляў у рэзервовым складзе і нягледзячы на гэта меў перавагу, мог выйграць з разгромным лікам. Аднак атакам гаспадароў поля не хапала вастрыні, дакладных удараў. Да таго ж выдатна гуляў брамнік Вайнштэйн. Ён адбіў пенальці. ŻKS пры сярэдняй гульні ў другім тайме здолела забіць два галы і перамагчы.

У тым жа жніўні 1929-га ў Слонім прыехала з Навагрудка, цэнтра ваяводства, каманда Makabi. Матч са слонімскім ŻKS датэрмінова скончыўся ўнічыю 1:1. Справа ў тым, што пачалася бура і гульню давялося перарваць. У ŻKS найлепшымі на полі былі Равіцкі II і Міна (Mina).

Праз тыдзень, таксама ў жніўні, паміж сабой гулялі слонімскія каманды ŻKS — Kraft. Першая выйграла з лікам 5:1. І гэта пры тым, што ў складзе ŻKS былі чатыры рэзервісты. У пераможцаў на полі вызначыліся Равіцкі II і Мінц (Minc), у пераможаных — Піня (Pinia). Судзіў матч і судзіў добра паручнік Пятрушка (у справаздачах 1929-га яго ўжо ні разу не назвалі Пятрашкам).

З вераснёўскіх паядынкаў нам вядомы толькі адзін. ŻKS — Kraft — 9:0. Гульня ішла ў адну браму, таму заўзятары засталіся расчараванымі. У складзе каманды Kraft найлепшым быў той жа Піня, у пераможцаў — Равіцкі II і Дабкоўскі. Судзіў паручнік Пятрушка.

У першыя дні кастрычніка ў нашым горадзе прайшоў матч ŻKS — Żyrowice — 5:4. На гэты раз футбалісты парадавалі слонімскіх заўзятараў, паколькі на полі прысутнічалі барацьба і інтрыга. Яўрэйская каманда здолела рэалізаваць сваю перавагу і забіць на адзін гол больш. У ŻKS вылучаліся Равіцкі II і Закройскі II (Zakrojski II), сярод жыровіцкіх хлопцаў — Даманскі (Domański) і Мацяшчык (Maciaszczyk).

Праз два тыдні ў Слоніме сустрэліся WKS і K.S.Żyrowice. Матч скончыўся ўнічыю 2:2. "Цікавая гульня з перавагай вайскоўцаў", — пісалі ў кароткай справаздачы. Відаць, на наступны дзень прайшоў матч-рэванш. І зноў атрымалася нічыя — 1:1.

Апошнім футбольным паядынкам сезону 1929 года была сустрэча ў 20-х чыслах кастрычніка WKS і ŻKS. Яна скончылася перамогай вайскоўцаў з лікам 2:1. У WKS найлепшыя на полі Турэцкі (Turecki) і Вэбер (Weber), у ŻKS — Мінц і Баскір (Baskir). Судзіў матч маёр Зацны (Zacny).

Нам удалося рэканструяваць асноўны склад каманды ŻKS Słonim узору 1928-1929 гадоў:

Вайнштэйн (Wajnsztejn), брамнік
Равіцкі II (Rawicki II), нападаючы
Баскір (Baskir)
Закройскі II (Zakrojski II)
Дабкоўскі (Dobkowski)
Дукес (Dukies)
Зэлкіўскі (Zelkiwski)
Палец (Palec), былы гулец Kraft
Капліньскі (Kapliński)
Мінц (Minc)
Міна (Mina)*.

У гэты ж час за аб'яднаную каманду WKS Słonim, за каманды 79-га і 80-га палкоў выступалі наступныя футбалісты:

Гжэсяк (Grzesiak)
Шыманскі (Szymański)
Турэцкі (Turecki)
Вэбер (Weber)
Пятрушка (Pietruszka, Pietruszko).
Адлер (Adler)
Паўліцкі (Pawlicki)
Замора (Zamora)
Даманскі (Domański)

●Сяргей Ёрш

Працяг у наступных нумарах

**Ёсць верагоднасць, што ў адной з публікацый у спартыўнай прэсе адбылася памылка, таму Мінц і Міна — гэта адна асоба. Пастараемся гэта праверыць.*

Лёгкаатлет-рэкардсмен Вітальд Гедгаўд

У біяграфіі вядомага польскага лёгкаатлета міжваеннага часу Вітальда Гедгаўда (Witold Giedgowd, 1909, Вільня — 1954, Варшава) ёсць і кароткі слонімскі эпізод. Пасля заканчэння віленскай гімназіі ён у 1926 — 1931 гадах вучыўся ў Свіслацкай настаўніцкай семінарыі. У 1926-м належыў да спартыўнага клуба "Стралец" з Гродна, у 1928-м — да варшаўскай "Палоніі", да яе лёгкаатлетычнай секцыі. Пад 1929 годам у біяграфіі Гедгаўда пазначаны "ZS Słonim".* Цяжка сказаць, як расшыфроўваецца назва, але зразумела, што гэта быў спартыўны клуб. Цікава, як слонімцам удалося "заваббаваць" Вітальда Гедгаўда. Але ў 1930-м ён зноў вярнуўся ў "Палонію". Менавіта ў яе складзе Гедгаўд і дасягнуў найлепшых вынікаў. Спартовец стаў рэкардсменам Польшчы па скачках у вышыню (1.84 у 1932 годзе).

●Генадзь Гурскі

**Witold Giedgowd // http://encyklopedia.warmia.mazury.pl/index.php/Witold_Giedgowd*

ЮБІЛЕЙ

Даследчык Слонімшчыны

14 ліпеня нашаму земляку Аляксандру Місцюкевічу споўнілася 75 гадоў з дня нараджэння

Аляксандр Місцюкевіч

Гісторык, краязнавец, грамадскі актывіст Аляксандр Іванавіч Місцюкевіч — наш зямляк. Нарадзіўся ён на Слонімшчыне ў вёсцы Піронім. Значную частку жыцця адпрацаваў на пасадах, звязаных далёка не з краязнаўствам, гісторыяй, філалогіяй. У свой час ён закончыў Беларускі інстытут механізацыі сельскай гаспадаркі. Працу пачаў электраманцёрам і даслужыўся да намесніка дырэктара вучэбнага цэнтра РУП Гродназнерга. Разам з тым, Аляксандр Місцюкевіч актыўна займаўся грамадскай дзейнасцю, цікавіўся гісторыяй сваёй сям'і, гісторыяй роднага краю. У 1999 годзе Місцюкевіча абралі кіраўніком Гарадзенскага абласнога Таварыства беларускай мовы. І ён займаўся адраджэннем роднай мовы на Гродзеншчыне.

У 2002 годзе мне трапіў у рукі маленькі па памерах, але ладненькі зборнічак “Спявайце, братцы, спявайце”. Гэта быў кішэнны фармат беларускага спеўніка, у які сабраны песні рознага жанру. Яго склалі гарадзенскі паэт і кампазітар Яўген Петрашэвіч і наш зямляк Аляксандр Місцюкевіч.

Час ішоў і Аляксандр Іванавіч сур'ёзна захапіўся гісторыяй сваёй роднай вёскі Піронім на Слонімшчыне. Пачаў збіраць пра яе розныя звесткі: ад успамінаў да архіўных матэрыялаў. І сабралася іх шмат. Ён пачаў пісаць асобныя артыкулы, зрэд часу друкуючы іх на старонках “Газеты Слонімскай”. Так атрымалася кніга ”Падарожжы па родных мясцінах”, якая пабачыла свет у гарадзенскім выдавецтве “ЮрСаПрынт” у 2016 годзе.

У “Падарожжах па родных мясцінах” Аляксандр Місцюкевіч вельмі цікава распавёў не толькі пра родную вёску Піронім, але і пра асоб, якія некалі мелі дачыненне да яе, былі там гаспадарамі. Найперш шмат новых архіўных звестак аўтар знайшоў пра шляхціцаў Бронскіх. Дзякуючы Бронскім у Піроніме ў XIX стагоддзі была адкрыта суконная фабрыка, на якой працавалі 75 чалавек.

Апісваючы гісторыю Піроніма, аўтар кнігі даследуе і іншыя вёскі і хутары Слонімшчыны, асабліва тыя, што суседнічаюць ці суседнічалі з Піронімам. Найперш гэта Львоўшчына, Ісаевічы і Дзераўная. Таму што лёс роднай вёскі краязнаўца Місцюкевіча падобны на лёс іншых слонімскіх вёсак. Не абмінула іх і паўстанне 1863 года, розныя войны, у тым ліку Першая і Другая сусветныя, рэпрэсіі і калектывізацыя. Сотні землякоў праходзяць праз старонкі кнігі Аляксандра Місцюкевіча, якія змагаліся з ворагамі, прымалі ўдзел у паўстаннях, загінулі за Бацькаўшчыну і на франтах, былі сасланыя ў Сібір ці закатаваныя, а таксама тыя, хто застаўся жыць і працаваць на роднай зямельцы, перажыўшы многія войны, рэпрэсіі і калектывізацыю…

Шмат у кнізе друкуецца архіўных дакументаў, спасылак на архіўныя знаходкі, царкоўныя дакументы. Хораша апісаў аўтар і тыя падзеі, сведкам якіх ён ужо быў сам. Дарэчы, Аляксандр Місцюкевіч шмат пазнаходзіў у архівах прозвішчаў слонімцаў-удзельнікаў паўстання 1863 года.

Місцюкевіч стала жыве ў Гародні. Яго заўсёды можна бачыць на розных мерапрыемствах, сустрэчах, прэзентацыях, а таксама на роднай Слонімшчыне. Ён паранейшаму ў пошуках, ён там, дзе жыве роднае слова, гісторыя, краязнаўства. Таму гэтаму шчыраму і таленавітаму чалавеку хочацца пажадаць здароўя і новых творчых адкрыццяў.

●***Сяргей Чыгрын***

Новыя аэрафота Слоніма, зробленыя падчас Першай сусветнай вайны

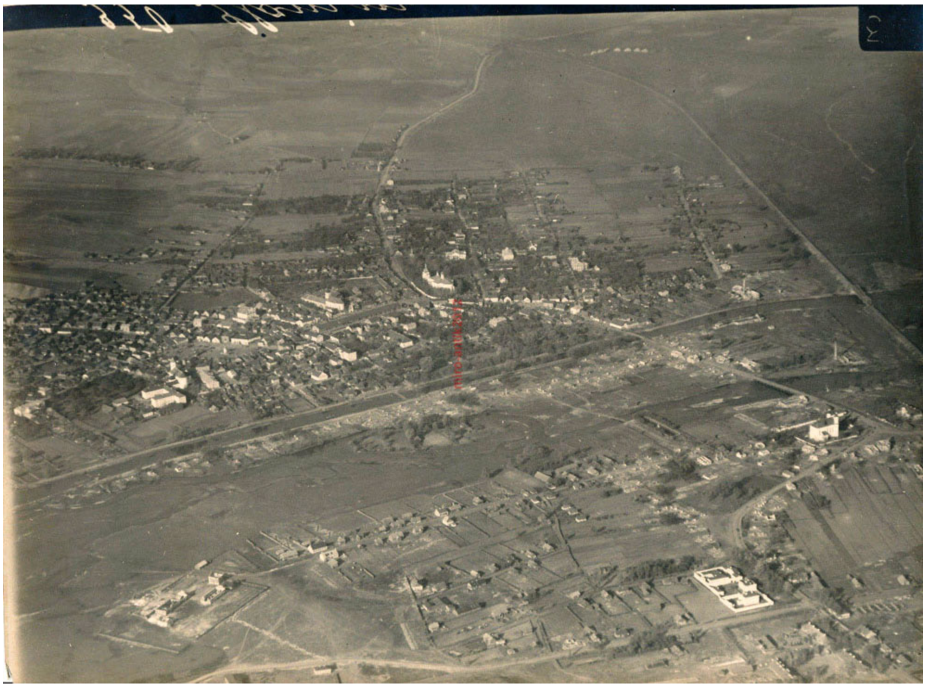
Летам 2018-га на інтэрнэт-аукцыёне на сайтах ebay.com і ebay.fr з'явіліся яшчэ два аэрафота Слоніма, зробленыя падчас Першай сусветнай вайны. "СК" ужо пісаў на гэтую тэму і прагназаваў з'яўленне новых здымкаў, якія захоўваюцца ў прыватных калекцыях у замежжы.* Першыя аэрафота з'явіліся два гады таму, у пачатку 2017 года прадавалі здымак 1917-га, на якім добра бачныя будынкі ў ваенным гарадку (пра гэтае фота пісала ў "ГС" Жанна Іванова). У пачатку 2018 года на інтэрнэт-аукцыёне з'явіліся аэрафота Слоніма (раён ваеннага гарадка), Альбярціна і Дзеравянчыцаў.** I вось дачакаліся новых здымкаў.

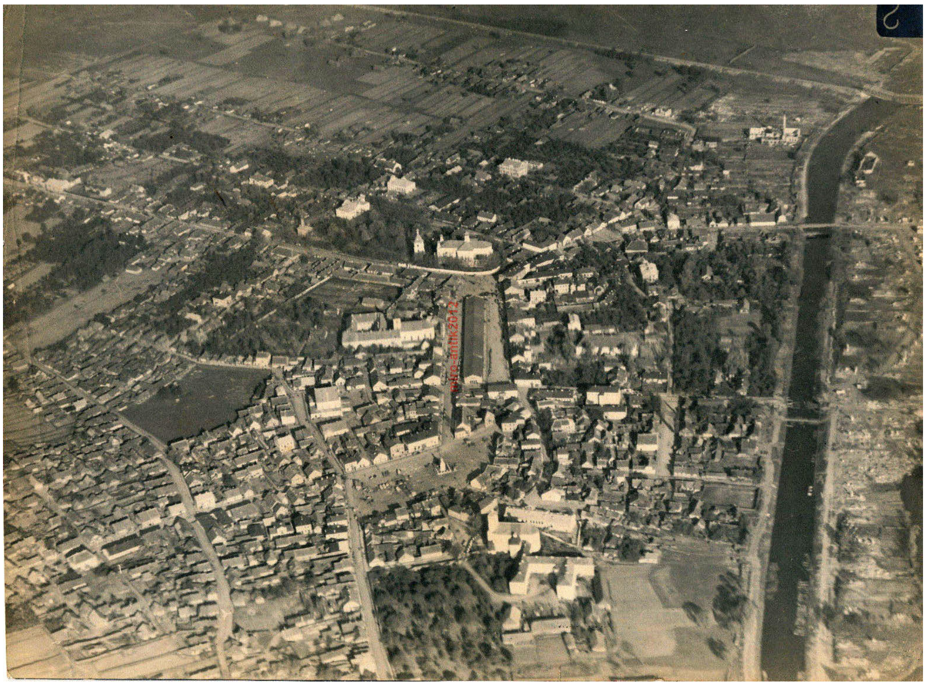
Фота Замосця важнае тым, што на ім мы бачым раёны, якія засталіся "па-за кадрам" на іншых аэраздымках. Напрыклад, можна разгледзець комплекс будынкаў турмы. Шкада, што не відаць вакзалу, але ён можа быць на здымках, якія яшчэ з'явяцца на інтэрнэт-аукцыёнах.

Іншае фота, зробленае з нямецкага самалёта, дазваляе нам дэталёва вывучыць цэнтр Слоніма — вуліцы, завулкі, дамы. Злева ад галоўнай сінагогі выдатна відаць тагачасная Андрэеўская вуліца і старыя яўрэйскія могілкі, на месцы якіх цяпер рынак. Мост праз Малы канал Агінскага на цяперашняй Савецкай вуліцы быў разбураны, але побач бачны невялікі мост, відаць, выключна пешаходны. Замосце выглядае жахліва — яно ляжыць пераважна ў руінах.

Аэраздымка нашага горада падчас нямецкай акупацыі 1915-1919 гадоў рабілася неаднаразова. Здымкаў павінна быць некалькі дзясяткаў.

●***Сяргей Ёрш***

Слонімскі край, № 1(11)

Знаходка года

Здымкі Слоніма, зробленыя з нямецкага самалёта 100 гадоў таму

Знаходкай 2016 года можна з упэўненасцю назваць тры фотаздымкі Слоніма, зробленыя з нямецкага самалёта падчас Першай сусветнай вайны. Два з іх летам з'явіліся на ebay.com. На адным з іх бачым тагачасную ўскраіну горада з боку Рышчыц — казармы, склады, жылыя дамы, палі, цяперашнія Чырвонаармейскую, Шасейную вуліцы, Косаўскі тракт, мост праз Шчару. На здымку ёсць нават домік, у якім нарадзіўся паэт

Kopierschutz

Ёрш С. Здымкі Слоніма, зробленыя з нямецкага самалёта 100 гадоў таму // Слонімскі край, 2017, № 1(11). Студзень. С. 10.

Слонімскі край, №3(25)

Аэрафота Альбярціна і Дзеравянчыцаў стогадовай даўніны

***Ёрш С. Аэрафота Альбярціна і Дзеравянчыцаў стогадовай даўніны // Слонімскі край, 2018, № 3(25). Сакавік. С. 14-15.*

Жыхары Слонімшчыны, забітыя партызанамі ў траўні 1942-га — чэрвені 1943 года

У Нацыянальным гістарычным архіве ў Гродне захоўваецца справа "Кніга памерлых за 1943 год" (Ф. 1034, воп. 1, спр. 13), якая змяшчае метрычныя запісы загінулых жыхароў Слонімшчыны ў перыяд за травень 1942-га — чэрвень 1943 года. У іх згадваецца 56 чалавек. Прычына іх смерці пазначана наступная: "забіты/забітая партызанамі" або "забіты/забітая бандытамі".

Бекрэнь Аляксандр. Забіты 20 траўня 1942 года ў 5 гадзін у вёсцы Русакова ва ўласнай хаце. Нарадзіўся 1 снежня 1884 года ў Русакова. Праваслаўны. Бацькі — Пётр Бекрэнь з Русакова і Таццяна (у дзявоцтве — Нагула) з Вербалатаў. Жонка — Ганна (у дзявоцтве — Сегень), праваслаўная, нарадзілася ў 1898 годзе ў Русакова.

Макута Варвара (у дзявоцтве — Герман). Забітая 7 кастрычніка 1942 года ў 16 гадзін у Піроніме ў сваёй хаце. Нарадзілася ў 1884 годзе ў Піроніме. Праваслаўная. Бацькі — Юльян Герман, праваслаўны, нарадзіўся ў 1858 годзе ў Піроніме, Алена (у дзявоцтве — Калеснік), праваслаўная, нарадзілася ў 1863 годзе ў Піроніме. Муж — Васіль Макута, праваслаўны, 1893 года нараджэння, з Піроніма.

Шэйпа Вера (у дзявоцтве — Багдановіч). Забітая 31 кастрычніка 1942 года ў 22 гадзіны ў Варонічах Міжэвіцкай воласці ва ўласнай хаце. Нарадзілася ў 1894 годзе ў вёсцы Збочна Азярніцкай воласці. Праваслаўная. Бацька — Станіслаў Багдановіч, 1859 г. н., маці — Агаф'я Лаўрэнцік, 1953 г. н., на той час яны памерлі. Муж — Іван Шэйпа, праваслаўны, 1894 года нараджэння, з Варонічаў.

Цішко Марыся (у дзявоцтве — Іванчук). Забітая 20 лістапада 1942 года ў 20 гадзін у вёсцы Мілаванне Сянькоўшчынскай воласці ў сваім доме. Нарадзілася ў 1885 годзе ў Галынцы. Праваслаўная. Бацькі — Міхась Іванчук з Галынкі, Палагея (у дзявоцтве — Галубчык) з Кабакоў. Муж — Васіль Цішко, праваслаўны, нарадзіўся ў 1883 годзе ў Мілаванні. На час складання дакумента жыў у Слоніме на Гандлёвай плошчы (цяпер — пл. Леніна), дом 13.

Ягела Юзаф. Забіты 26 снежня 1942 года ў 20 гадзін у вёсцы Яжона Шылавіцкай воласці (цяпер знаходзіцца ў складзе Баранавіцкага раёна). Нарадзіўся 17 лютага 1872 года. Праваслаўны. Бацькі — Мацвей і Дарота Ягела з Яжонаў. Праваслаўныя. Жонка — Паўліна (у дзявоцтве — Мядзведзік), праваслаўная, 1887 года нараджэння, з Колбавічаў (цяпер — Баранавіцкі раён).

Ягела Паўліна (у дзявоцтве — Мядзведзік). Забітая 26 снежня 1942 года ў 20 гадзін у вёсцы Яжона. Нарадзілася ў 1887 годзе. Праваслаўная. Бацькі — Фёдар Мядзведзік з Колбавічаў, Ганна Мядзведзік з Яжонаў. Муж — Юзаф Ягела, 1872 года нараджэння, з Яжонаў. Праваслаўныя.

Бута Дзям'ян. Забіты 28 снежня 1942 года ў 12 гадзін ў Акунінаве. Нарадзіўся ў 1882 годзе ў Акунінаве. Бацькі — Лявонцій Бута з Акунінава і Ганна (у дзявоцтве — Рудзік) з Русакова, жыла ў Акунінаве. Жонка — Тэкля Бута з Рудзікаў, 1893 года нараджэння, з вёскі Падмошша. Праваслаўныя.

Міхальчык Мікалай. Забіты 9 студзеня 1943 года каля 15 гадзін у вёсцы Акунінава. Нарадзіўся ў 1909 годзе ў Вербалатах. Праваслаўны. Бацькі — Фёдар Міхальчык з Вербалатаў і Яўгенія (у дзявоцтве — Мінчук) з Шыганоў. Жонка — Ганна Міхальчык. Праваслаўныя.

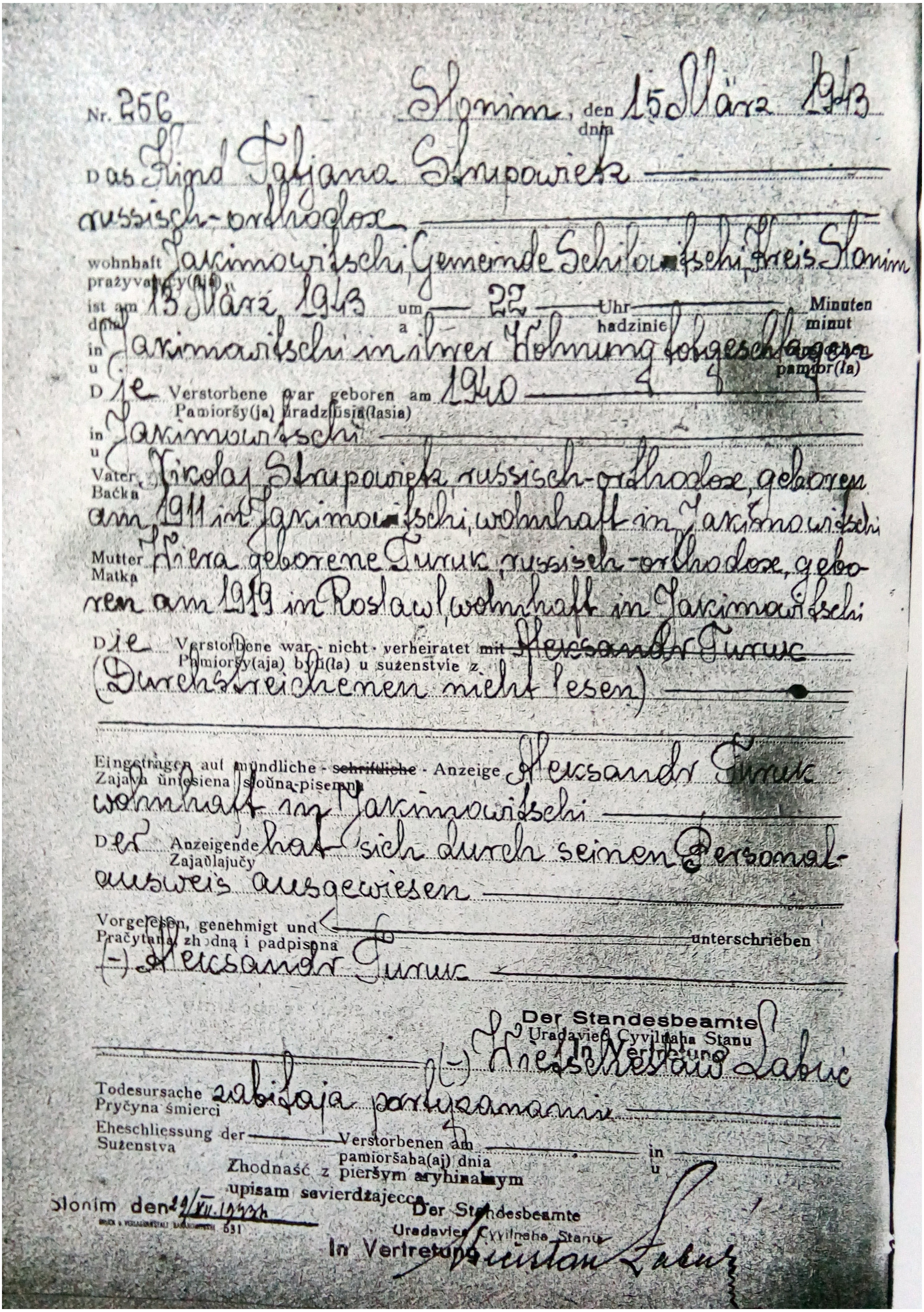
Гудовіч Эдвард. Забіты 9 студзеня 1943 года ў 3 гадзіны ў Акунінаве. Нарадзіўся ў 1871 годзе ў Грудаполі (цяпер — Івацэвіцкі раён). Каталік. Бацькі — Марцін Гудовіч з Моўчадзі і Антаніна (у дзявоцтве — Рымашэўская) з Грудаполя. Жонка — Алена (у дзявоцтве — Янушэвіч), нарадзілася ў 1891 годзе ў Слоніме, жыла ў Жыровічах. Каталікі.

Бараноўскі Лукаш. Забіты 18 студзеня 1943 года ў 1 гадзіну ў Хмяльніцы ў сваёй хаце. Нарадзіўся ў 1880 годзе ў вёсцы Збочна. Бацькі — Фёдар і Наталля Бараноўскія, са Збочна. Жонка — Еўдакія (у дзявоцтве — Кашыкевіч), нарадзілася ў 1879 годзе ў Збочна. Праваслаўныя.

Бараноўская Еўдакія (у дзявоцтве — Кашыкевіч). Забітая 18 студзеня 1943 года ў Хмяльніцы. Нарадзілася ў 1879 годзе ў Збочна. Бацькі — Кліменцій і Ірына Кашыкевічы з Азярніцы. Муж — Лукаш Бараноўскі. Праваслаўныя.

Купіч Антон. Забіты 27 студзеня 1943 года ў 1 гадзіну ў сваёй хаце ў Загрыцькаве. Нарадзіўся ў Загрыцькаве ў 1881 годзе. Бацькі — Аляксей і Лізавета Купічы з Загрыцькава. Жонка — Ірына (у дзявоцтве — Купіч), праваслаўная, нарадзілася ў 1894 годзе ў Загрыцькаве. Праваслаўныя.

Швайдзюк Васіль. Забіты 29 студзеня 1943 года ў 16 гадзін у сваёй хаце ў Якімавічах. Нарадзіўся ў 1913 годзе ў Якімавічах. Бацькі — Рыгор Швайдзюк і Дамініка (у дзя-

Nr. 256 Slonim, den / dnia 15 März 1943

Das Kind Tatjana Strupowietz
russisch-orthodox
wohnhaft / pražyvajučy(ja) Jacimowitschi, Gemeinde Schilowitschi, Kreis Slonim
ist am / dnia 13 März 1943 um / a 22 Uhr / hadzinie Minuten / minut
in / u Jacimowitschi in ihrer Wohnung totgeschlagen / pamior(la)
Die Verstorbene war geboren am / Pamioršy(ja) uradziŭsia(lasia) 1940 4 4
in / u Jacimowitschi
Vater / Bačka Nicolaj Strupowietz russisch-orthodox, geboren am 1911 in Jacimowitschi, wohnhaft in Jacimowitschi
Mutter / Matka Wiera geborene Turuk russisch-orthodox, geboren am 1919 in Roslawl, wohnhaft in Jacimowitschi
Die Verstorbene war nicht verheiratet mit ~~Alexsander Turuk~~ / Pamioršy(aja) byŭ(la) u suženstvie z
(Durchstreichenen nicht lesen)

Eingetragen auf mündliche ~~schriftliche~~ Anzeige / Zajava ŭniesiena slоŭna-pisemna Alexsander Turuk
wohnhaft in Jacimowitschi
Der Anzeigende / Zajaŭlajučy hat sich durch seinen Personalausweis ausgewiesen
Vorgelesen, genehmigt und / Pračytana, zhodna i padpisana unterschrieben
(–) Alexsander Turuk

Der Standesbeamte / Uradaviec Cyvilnaha Stanu
In Vertretung
(–) Wiesslaw Labic

Todesursache / Pryčyna śmierci zabitaja partyzanami
Eheschliessung der / Suženstva Verstorbenen am / pamioršaba(aj) dnia in / u

Zhodnaść z pieršym aryhinałym upisam saviedčajecca.
Slonim den 29/VII 1943
Der Standesbeamte
Uradaviec Cyvilnaha Stanu
In Vertretung [signature]

Жыхары Слонімшчыны, забітыя партызанамі ў траўні 1942-га — чэрвені 1943 года

Працяг, пачатак на ст. 8-9.
воцтве — Прэдка) з Якімавічаў. Жонка — Аляксандра Швайдзюк (у дзявоцтве — Пенза) з Якімавічаў. Праваслаўныя.

Струпавец Вольга (у дзявоцтве — Турук). Забітая 30 студзеня 1943 года ў 23 гадзіны ў сваёй хаце ў населеным пункце Калечы мост каля Дзераўной. Нарадзілася ў 1892 годзе ў Якімавічах. Бацькі — Пётр Турук з Якімавічаў і Таццяна (у дзявоцтве — Гусарык) з Нагуевічаў. Муж — Павел Струпавец, 1888 года нараджэння, з Савічаў, жыў у Калечы мост. Праваслаўныя.

Утлік Іван. Забіты 31 студзеня 1943 года ў 22 гадзіны ў Сынковічах (раней — Слонімскі павет, цяпер у складзе Зэльвенскага раёна). Нарадзіўся ў 1921 годзе ў Казловічах (таксама Зэльвенскі раён). Бацькі — Уладзімір і Анастасія Утлікі з Казловічаў. Праваслаўныя.

Свірэпік Іван. Забіты 31 студзеня 1943 года ў 4 гадзіны ў Сянькоўшчыне ў сваёй хаце. Нарадзіўся ў 1923 годзе ў Янаве. Бацькі — Мікалай Свірэпік з вёскі Ламашы і Уршуля (у дзявоцтве — Шылінская, Жылінская?), 1895 года нараджэння, з Грабянаў, жылі ў Слоніме. Праваслаўныя.

Сушко Галіна. Забітая 1 лютага 1943 года ў 6 гадзін. Нарадзілася ў 1926 годзе ў Палатніцы. Каталічка. Бацькі — праваслаўны Канстанцін Сушко з Палатніцы і каталічка Аляксандра (у дзявоцтве — Шымуцінская) з Каменкі.

Сальнікаў Мікалай. Забіты 2 лютага 1943 года ў 3 гадзіны ў Шастаках. Нарадзіўся ў 1918 годзе ў Расіі. Бацькі — Купрыян і Вольга Сальнікавы. Праваслаўны.

Панашчык Георгій. Забіты 4 лютага 1943 года ў 24 гадзіны ў Русакова ў сваёй хаце. Нарадзіўся ў 1884 годзе ў Русакова. Бацькі — Сямён і Ксенія Панашчыкі з Русакова. Жонка — Вольга (у дзявоцтве — Валюкевіч), 1895 года нараджэння, з Русакова. Праваслаўныя.

Босік Антон. Забіты 4 лютага 1943 года ў 24 гадзіны ў Русакова ў сваёй хаце. Нарадзіўся ў 1900 годзе ў Дзеравянчыцах. Бацькі — Лука Босік з Дзеравянчыцаў і Ганна (у дзявоцтве — Акуліч) са Скоўдзічаў. Жонка — Аляксандра (у дзявоцтве — Бекрэнь), 1901 года нараджэння, з Дзеравянчыцаў. Праваслаўныя.

Слабода Васіль. Забіты 10 лютага 1943 года ў 23 гадзіны ў сваёй хаце ў Альбітаве (Гальбітаве, на поўнач ад Сянькоўшчыны). Нарадзіўся ў 1901 годзе ў Канюхах. Бацькі — Мікалай і Ганна Слабода з Канюхоў. Жонка — Алена (у дзявоцтве — Антановіч) з Альбітава. Праваслаўныя.

Грыгарэвіч Надзея (у дзявоцтве — Гаель). Забітая 18 лютага 1943 года ў 0.30 у Пярэсеках каля Дзераўной у сваёй хаце. Нарадзілася ў 1892 годзе ў Малышах (відаць, Лідскага раёна, калі толькі ў дакуменце не сказілі назву вёскі — Малышэвічы). Бацькі — Сяргей і Тэкля Гаель з Малышоў. Муж — Міхаіл Грыгарэвіч, 1886 года нараджэння, з Буцілаў (Лідскі раён), жыў у Пярэсеках. Праваслаўныя.

Грыгарэвіч Іосіф. Забіты 18 лютага 1943 года ў 0.30 у Пярэсеках каля Дзераўной. Нарадзіўся ў 1912 годзе ў Буцілах каля Жалудка (Лідскі раён). Бацькі — Міхаіл Грыгарэвіч, 1886 года нараджэння, у Буцілах, Надзея (у дзявоцтве — Гаель), 1892 года нараджэння, у Малышах, жылі ў Пярэсеках. Жонка — Анастасія (у дзявоцтве — Зайкоўская), 1917 года нараджэння, у Расіі, жыла ў Вішава. Праваслаўныя.

Грыгарэвіч Віктар. Забіты 18 лютага 1943 года ў 0.30 у Пярэсеках у сваёй хаце. Нарадзіўся ў 1927 годзе ў Буцілах. Бацькі — Міхаіл Грыгарэвіч, 1886 года нараджэння, з Буцілоў, Надзея (у дзявоцтве — Гаель), нарадзілася ў 1892 годзе ў Малышах. Праваслаўныя.

Грыгарэвіч Марыя. Забітая 18 лютага 1943 года ў 0.30 у Пярэсеках у сваёй хаце. Бацькі — Міхаіл Грыгарэвіч, 1886 года нараджэння, і Надзея (у дзявоцтве — Гаель). Праваслаўныя.

Адамчык Андрэй. Забіты 18 лютага 1943 года ў 4 гадзіны ў Харашэвічах. Нарадзіўся ў 1911 годзе ў Харашэвічах. Бацькі — Соф’я Адамчык, 1888 года нараджэння, з Азарычаў, жыла ў Харашэвічах. Жонка — Вольга (у дзявоцтве — Пітліцкая) з Харашэвічаў. Праваслаўныя.

Раманюк Алена (у дзявоцтве — Бондар). Забітая 19 лютага 1943 года ў 20 гадзін у Нагуевічах. Нарадзілася ў 1908 годзе ў Харашэвічах. Бацькі — Яфім і Алена Бондары з Харашэвічаў. Муж — Канстанцін Раманюк, нарадзіўся ў 1908 годзе ў Харашэвічах. Праваслаўныя.

Публікацыя

●***Васіля Герасімчыка***

Заканчэнне ў наступным нумары

Ад рэдакцыі:

Архіўны спіс няпоўны. На гэтую тэму ў "СК" былі наступныя публікацыі: Ёрш С. Расстрэл у Якімавічах "начальніка смерці" // Слонімскі край, 2017, № 7(17). Ліпень. С. 1, 6-7; Ёрш С. Начальніка штабу савецкага партызанскага атрада лавілі ў лясах пасля вайны // Слонімскі край, 2017, № 8(18). С. 4-6; Ёрш С. "Якімавіцкая справа" і кніга "Памяць" // Слонімскі край, 2017, № 10(20). С. 11-12; Ёрш С. Васіль Струпавец // Слонімскі край, 2017, № 11(21). Лістапад. С. 20.

ЗГАДКА

Рэдактар газеты "Піянер" Уладзімір Бялько

Напрыканцы 1932 года — у пачатку 1933-га вясковая моладзь на Слонімшчыне выдавала падпольную газету "Піянер". Газету пісалі прыгожа ад рукі і памнажалі на шапірографе. Наклад выдання быў каля 200 асобнікаў. Газета выдавалася ў вёсках Какошчыцы і Мялькканавічы, але распаўсюджвалася і ў іншых вёсках Слонімскага павета. На жаль, выйшлі толькі тры нумары, але і іх адшукаць пакуль не ўдалося. Няма газеты і ў Слонімскім краязнаўчым музеі.

Адказным рэдактарам "Піянера" быў Уладзімір Бялько. Нарадзіўся ён у 1911 годзе ў вёсцы Мялькканавічы. Скончыў польскую пачатковую школу ў сваёй вёсцы і паступіў у Віленскую беларускую гімназію. Але скончыць гімназію юнаку не ўдалося. За камсамольскую дзейнасць яго з гімназіі адлічылі. Валодзя вяртаецца дахаты. Днём ён разам з братамі займаўся сельскай гаспадаркай, а вечарамі — самаадукацыяй. А яшчэ юнак пісаў вершы. Шкада толькі, што да сённяшніх дзён яны не захаваліся.

У Мялькканавічах Уладзімір Бялько аддае сябе і падпольнай рабоце. Разам са сваімі сябрамі-землякамі ён распаўсюджвае сярод насельніцтва газеты і лістоўкі, развешвае чырвоныя сцягі. У Мялькканавічах юнак стварыў гурток мастацкай самадзейнасці. Гуртκоўцы выступалі перад сялянамі з пастаноўкамі беларускіх п'ес, з дэкламаваннем вершаў Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, Цёткі. Чытаў Валодзя і свае ўласныя творы.

Уладзімір Бялько ў слонімскай дэфензіве, 1932 г.
Фота з архіва аўтара.

Па ініцыятыве Уладзіміра Бялько ў той час былі створаны моладзевыя арганізацыі ў вёсках Лапухова, Варонічы. Юхнавічы, Хмяльніца, Сакалова, Рахавічы і іншых. Да восені 1933 года ў радах актыўнай беларускай моладзі налічвалася больш за сто чалавек. Па вёсках былі прызначаны кіраўнікі арганізацый. У Варонічах ім быў Аляксандр Мацыновіч, у Міжэвічах — Іван Казанін, у Мыслава — Аляксандр Куляшэвіч, у Рудаўцы — Ульяна Маркевіч і г. д. У Какошчыцах у моладзевай арганізацыі налічвалася 12 чалавек. Нават адбыўся іх агульны сход, якім кіраваў Ваня Дабрыян.

Разам з Уладзімірам Бялько газету "Піянер" выпускалі Піліп Маркевіч і Антон Бішкірэвіч. Трапляў "Піянер" і ў рукі польскай паліцыі. Паліцэйскія шалелі ад злосці, днём і ноччу шукалі "рэдакцыю". Не раз арыштоўваліся сябры рэдкалегіі. Але пасля катаванняў і допытаў іх выпускалі. Аднойчы рэдактара "Піянера" жудасна збілі і толькі тады адправілі дамоў. Ён доўга не ўставаў з ложка. А вясной 1933 года да яго ў хату ўваліліся паліцэйскія з Касцянёўскага пастарунка Бяжынскі і Сініцкі. Яны скінулі хворага Валодзю з ложка і пачалі збіваць нагамі. Праз некалькі дзён, 1 траўня 1933 года, ён памёр…

22-гадовага хлопца пахавалі на могілках у вёсцы Мялькканавічы. Паліцыя забараніла мясцовай моладзі ўдзельнічаць у паховінах свайго сябра. Але вечарам юнакі і дзяўчаты з многіх вёсак прыйшлі на магілу Валодзі. Яны прынеслі з сабой кветкі, вянкі і правялі развітанне. Над свежай магілай свайго сябра моладзь Слонімшчыны паклялася адпомсціць за яго і працягваць барацьбу за беларускую справу.

Сёння імя рэдактара "Піянера", паэта, грамадскага актывіста Уладзіміра Бялько на Слонімшчыне амаль забыта. Праўда, адна з вуліц Слоніма носіць яго імя. А калі існавала Мялькканавіцкая няпоўная сярэдняя школа, імя мужнага юнака насіла піянерская дружына гэтай школы.

●***Сяргей Чыгрын***

Выстава працоўных дасягненняў у Слоніме ў 1943 годзе

У ліпені на інтэрнэт-аукцыёне на сайце ebay.de з'явіўся фотаальбом са здымкамі, зробленымі ў Слоніме падчас Другой сусветнай вайны. Усе яны аб'яднаны адной тэмай — выставай працоўных дасягненняў. Яна праходзіла 3-10 кастрычніка 1943-га. Вось толькі не ўдалося дакладна высветліць, у якім будынку адбывалася выстава і на якой вуліцы была пастаўленая брама з надпісам "Слонімская акруга ў ваенным 1943 годзе", "Пагоняй" і гербам Слоніма (магчыма, гэта раён паміж цяперашнімі вуліцамі Пушкіна і Камсамольскай).

На фота бачым урачыстае адкрыццё мерапрыемства з удзелам мясцовага беларускага і нямецкага кіраўніцтва, СБМаўцаў. На выставе была прадстаўлена прадукцыя прадпрыемстваў, якія працавалі на той час, у тым ліку і з Альбярціна.

●*СЁ*

ALBERTIN
ГІТЛЕР АСВАБАДЗІТЕЛЬ
Hier ist das
RAUCHEN
verboten!
КУРЫЦЬ ЗАБАРОНЕНА !

BONALIN
SCHUHKREM

СТАРЫЯ ЗДЫМКІ

Слонімскія хлопцы Саюза беларускай моладзі

У чэрвені 1943 года ў Беларусі была створана беларуская моладзевая арганізацыя — Саюз беларускай моладзі (СБМ). Дзейнічала яна легальна з дазволу нямецкіх акупантаў на тэрыторыі генеральнай акругі "Беларусь". Займалася выхаваннем беларускай моладзі ў духу беларускага патрыятызму, любові да сваёй Бацькаўшчыны. Кіраўніком СБМ быў Міхась Ганько. Друкаваным органам арганізацыі з'яўляўся часопіс "Жыве Беларусь!".

Да чэрвеня 1944 года СБМ налічваў у сваіх шэрагах некалькі дзясяткаў тысяч маладых людзей. Частка гадаванцаў арганізацыі, пасля ўцёкаў нямецкіх войскаў пры наступе Чырвонай Арміі, перайшла ў антысавецкае падполле ці эмігравала на Захад.* Большасць хлопцаў і дзяўчат нікуды не ўцякалі. Савецкія ўлады не маглі рэпрэсаваць усіх школьнікаў, якія былі ў СБМ. Арыштоўвалі самых актыўных. Некаторыя з іх змаглі выжыць у сталінскіх канцлагерах і вярнуліся дамоў.

Юнацкая школа СБМ месцілася ў Альбярціне ў палацы Пуслоўскіх. У ёй займаліся юнакі з розных рэгіёнаў Беларусі, але найбольш было са Слонімшчыны. Рыхтаваліся там патрыятычныя кадры для будучай незалежнай Беларусі. Была надзея, што такая паўстане па выніках Другой сусветнай вайны. Але з'явілася яна толькі ў 1991-м…

Калектыўны здымак юных СБМаўцаў, які змешчаны на гэтай старонцы "СК", мне некалі перадаў слонімец Аляксандр Карпейчык, які быў сябрам СБМ. Здымак шмат дзе ўжо друкаваўся**, але пад агульным подпісам: "Юныя сябры СБМ, Слонім, 25.05.1943 г.". Аляксандр Піліпавіч Карпейчык ужо даўно памёр, але пры жыцці ён мне называў усіх хлопцаў, хто

тут сфатаграфаваны. Нядаўна знайшоў гэты спіс. Вось ён.

У верхнім радзе (злева направа): Хрэноўскі Ул., Барысік, Цімафейчык, Ліхач, Вашута, Анцута, Герасімчык, Галожын, Клыбік. У другім радзе (злева направа): Карпейчык А., Хомчык Ул., Патройны І., Брамерскі Ул., Тамашэўскі В., Дуброўскі В. У трэцім радзе (злева направа): невядомы, Ялоўчык, Сыантовіч В., Жук Я., Ягоўдзік Я., Сідорык М., Салевіч. На пярэднім плане (злева направа): Магільніцкі М., Храмінскі, Дабравольскі і Цэмер.

Аляксандр Карпейчык падараваў мне яшчэ адзін здымак хлопцаў з СБМ. Ён нідзе не друкаваўся. Здымак зроблены ў Слоніме таксама 25 траўня 1943 года, ён публікуецца ўпершыню. На ім стаяць каля дрэва Мікола Дрозд і Віктар Тамашэўскі. Гэтыя хлопцы летам 1944 года эмігрыравалі на Захад. Магчыма, пасля нашай публікацыі нехта са сваякоў слонімскіх юнакоў СБМ адгукнецца.

●***Сяргей Чыгрын***

**У 1944 годзе ўнутры СБМ на Слонімшчыне існавала нелегальная антынацысцкая і адначасова антысавецкая арганізацыя. Гл. Ёрш С. Пра беларускае антынацысцкае і антысавецкае падполле // Слонімскі край, 2017, № 6(16). Чэрвень. С. 20.*

***Здымак хлопцаў змяшчаўся на старонках “СК” у № 6(16) ад чэрвеня 2017 года, с. 14.*

Хадзявіцкая моладзь каля Сынковіцкай царквы

Гэты здымак хадзявіцкай моладзі быў зроблены на Тройцу каля Сынковіцкай царквы ў 1949 годзе. Аўтар здымка — жыхар вёскі Хадзявічы Уладзімір Саванец. Уладзімір яшчэ паспеў сфатаграфаваць сваіх вяскоўцаў і раздаць усім фотаздымкі. Праз пэўны час яго асабіста і ўсю яго сям'ю рэпрэсіруюць і вышлюць на Сахалін. Назад ужо ніхто з іх не вярнуўся.

З усіх тых, хто сфатаграфаваны на гэтым здымку, сёння жыве толькі адна жанчына — Ева Чыгрын. Ад яе і даведаўся, хто на гэтым здымку. Стаяць пры самай сцяне храма (злева направа): Аляксандра Надудзік, Сцяпан Шкляр, Надзея Баль, Іван Адамовіч, Ніна Чыгрын, Вольга Рагозік, Насця Клыбік, Яўгенія Жылінская, Ніна Жук, Вера Баль, Вера Важэйка, Вера Клыбік, Кацярына Акулка, Ева Чыгрын, Марыя Важэйка, Марыя Саванец, Марыя Акулка, Аляксандра Жук, Валянціна Клыбік, Ганна Селівончык. У другім радзе сядзяць (злева направа): Мікалай Шкляр, Аляксей Рагозік, Павел Надудзік, Мікалай Жук, Уладзімір Саванец, Уладзімір Баль, Міхаіл Акулка, Аляксей Клыбік, Міхаіл Раманчук. У трэцім радзе ляжаць (злева направа): Любоў Шкляр, Валянціна Клыбік, Люба Клыбік, Ліда Чыгрын, Вольга Жук, Кацярына Клыбік, Валянціна Клыбік, Валянціна Чыгрын, Аляксей Жук. На пярэднім плане ляжаць (злева направа): Пётр Баль і Васіль Важэйка.

●***Сяргей Чыгрын***

У бібліятэцы Кангрэсу ЗША захаваліся аўтографы слонімскіх школьнікаў

Працяг, пачатак на ст. 1.

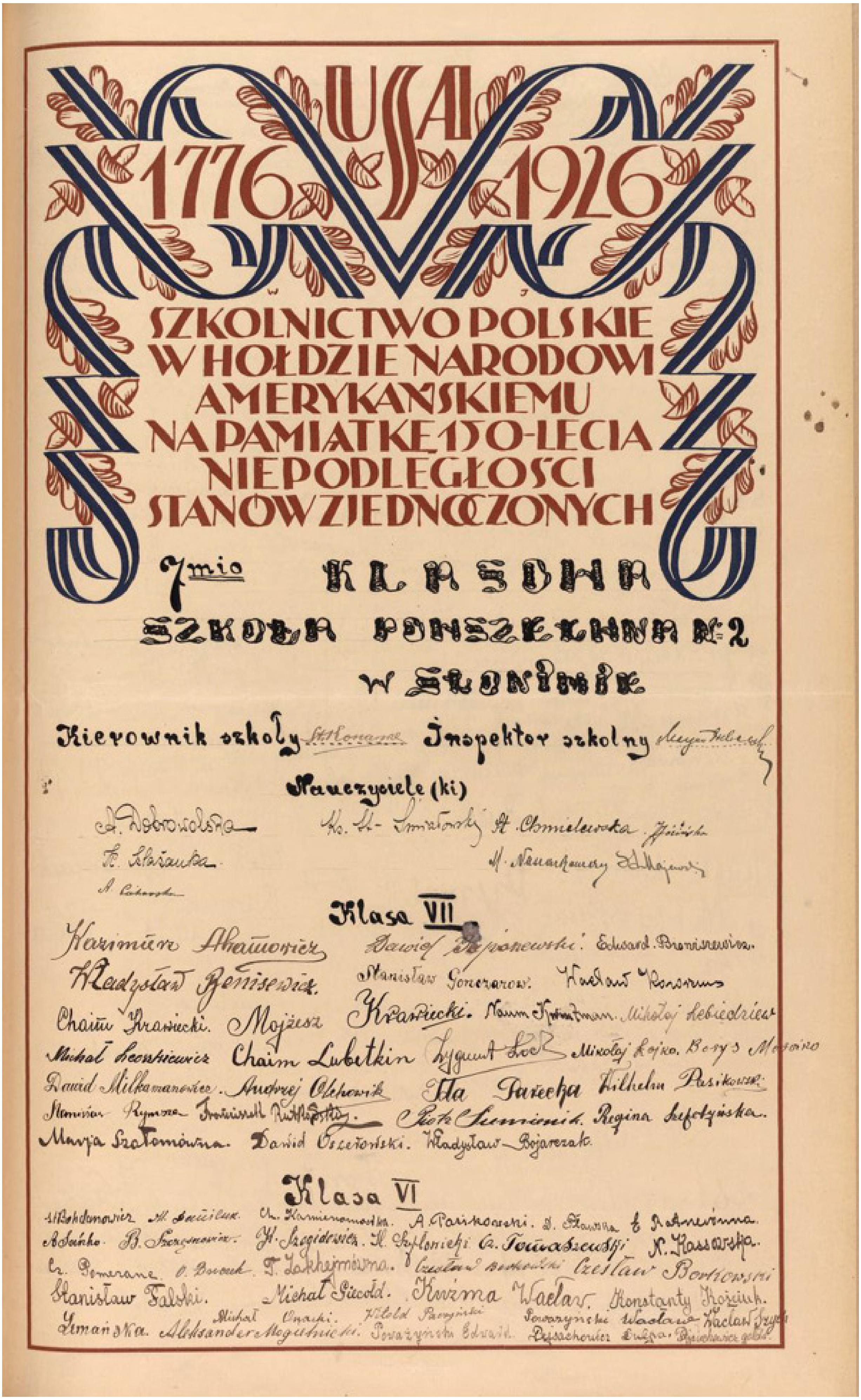
Цяпер кожны можа пашукаць подпісы сваіх сваякоў. "СК" адмыслова змяшчае іх некалькі дзясяткаў, з-за чаго давялося павялічыць традыцыйны аб'ём нумару з 20 старонак удвая.

На аркушах можна пабачыць аўтографы хлопчыкаў і дзяўчынак са Слоніма, Альбярціна, Вострава, Вялікай Кракоткі, Задвор'я, Клепачоў, Лапухова, Махначоў, Міжэвічаў, Мыслава, Пасінічаў, Сялявічаў, Чапялёва, Шылавічаў, Яруцічаў.

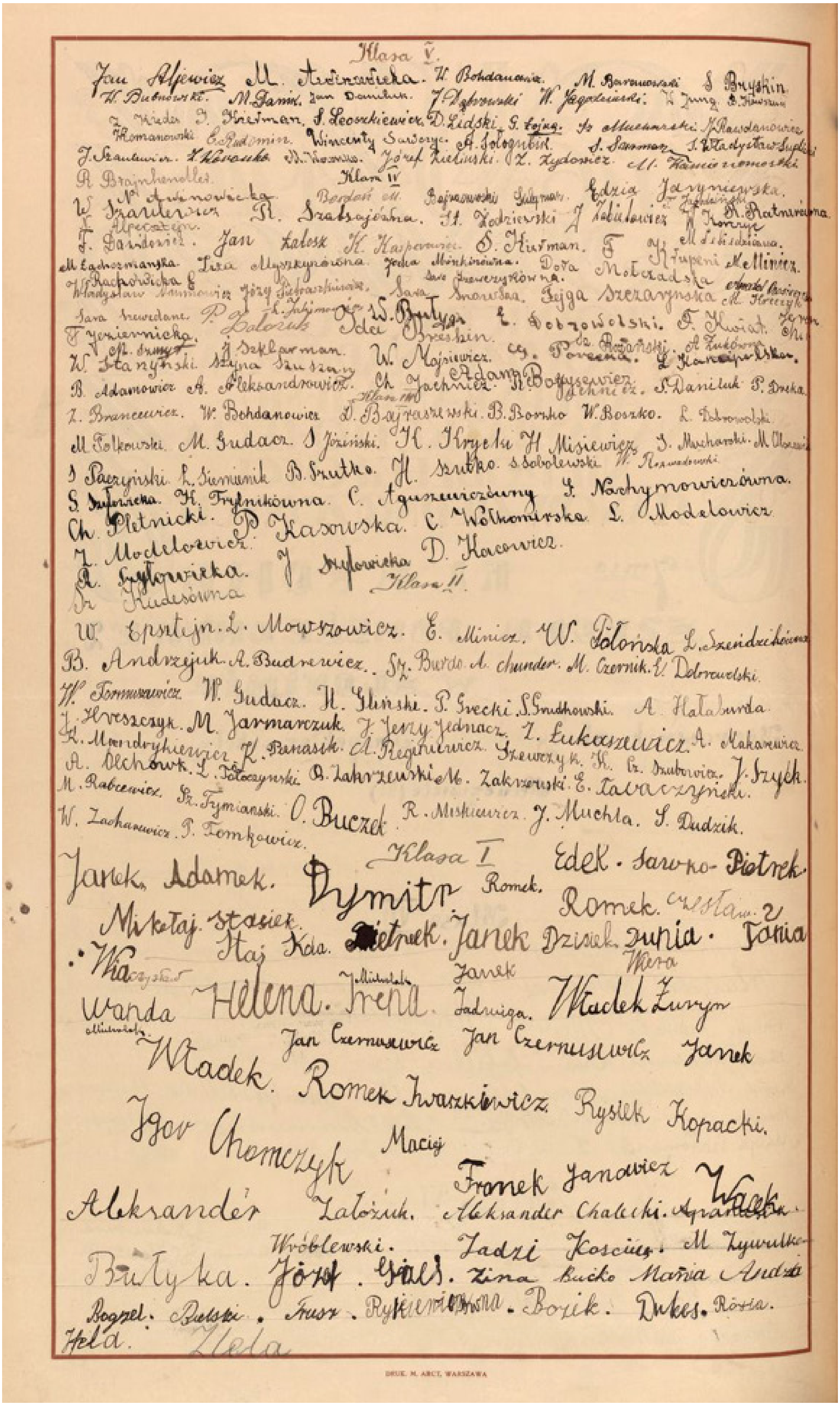
**Польскія дэкларацыі захаплення і сяброўства для ЗША. 1926 // Бібліятэка Кангрэсу ЗША. Аддзел рукапісаў (Polish declarations of admiration and friendship for the United States, 1926 // Library of Congress USA. Manuscript Division).*

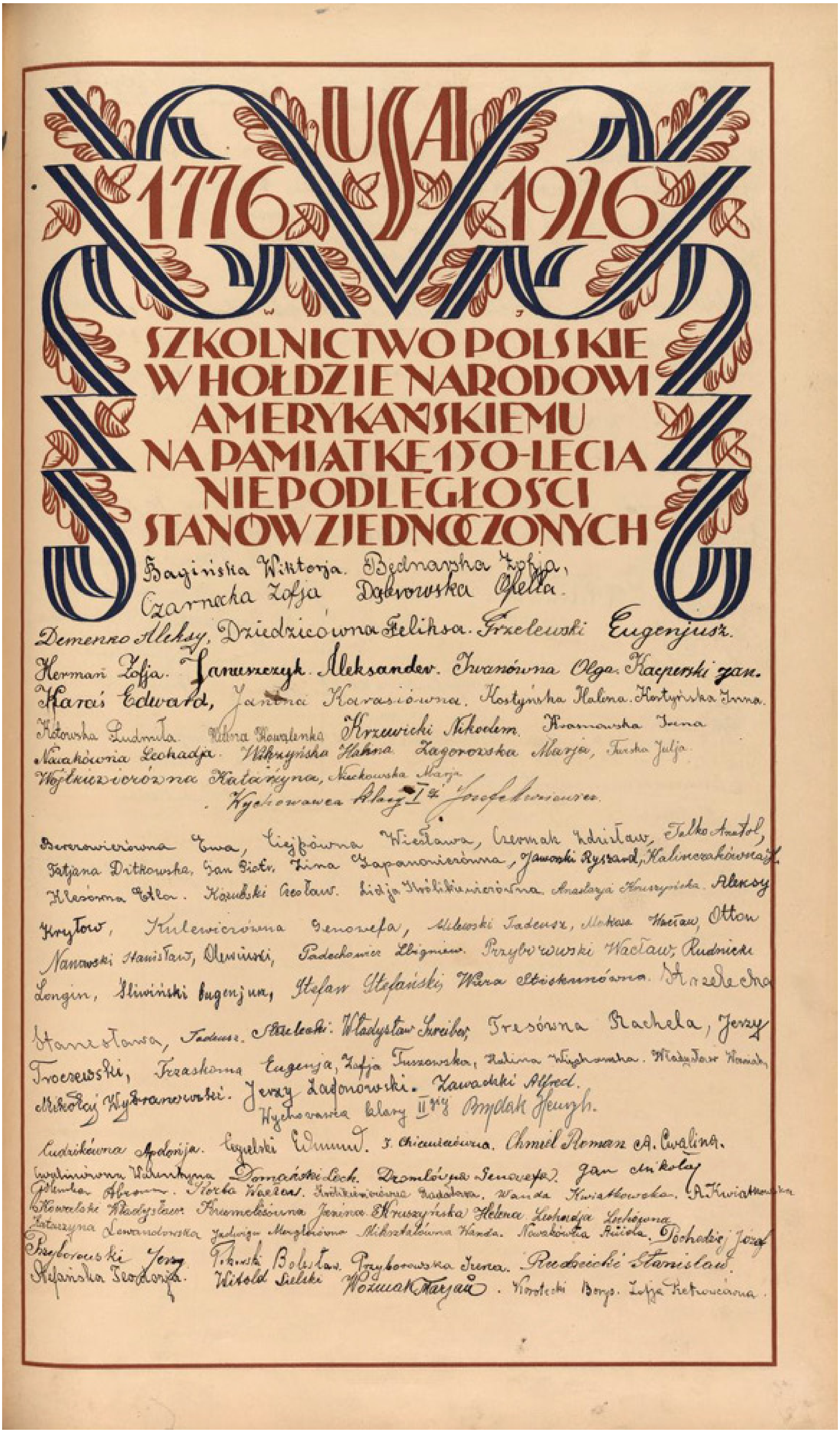

Вокладка кнігі, у якую былі сабраныя аркушы з аўтографамі дзяцей з Польшчы, у тым ліку і са Слонімшчыны.

USA
1776 1926
SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH
7mio KLASOWA SZKOŁA POWSZECHNA № 2 W SŁONIMIE
Kierownik szkoły
Inspektor szkolny
Nauczyciele (ki)
Klasa VII
Klasa VI

7-класная школа № 2, Слонім.

USA

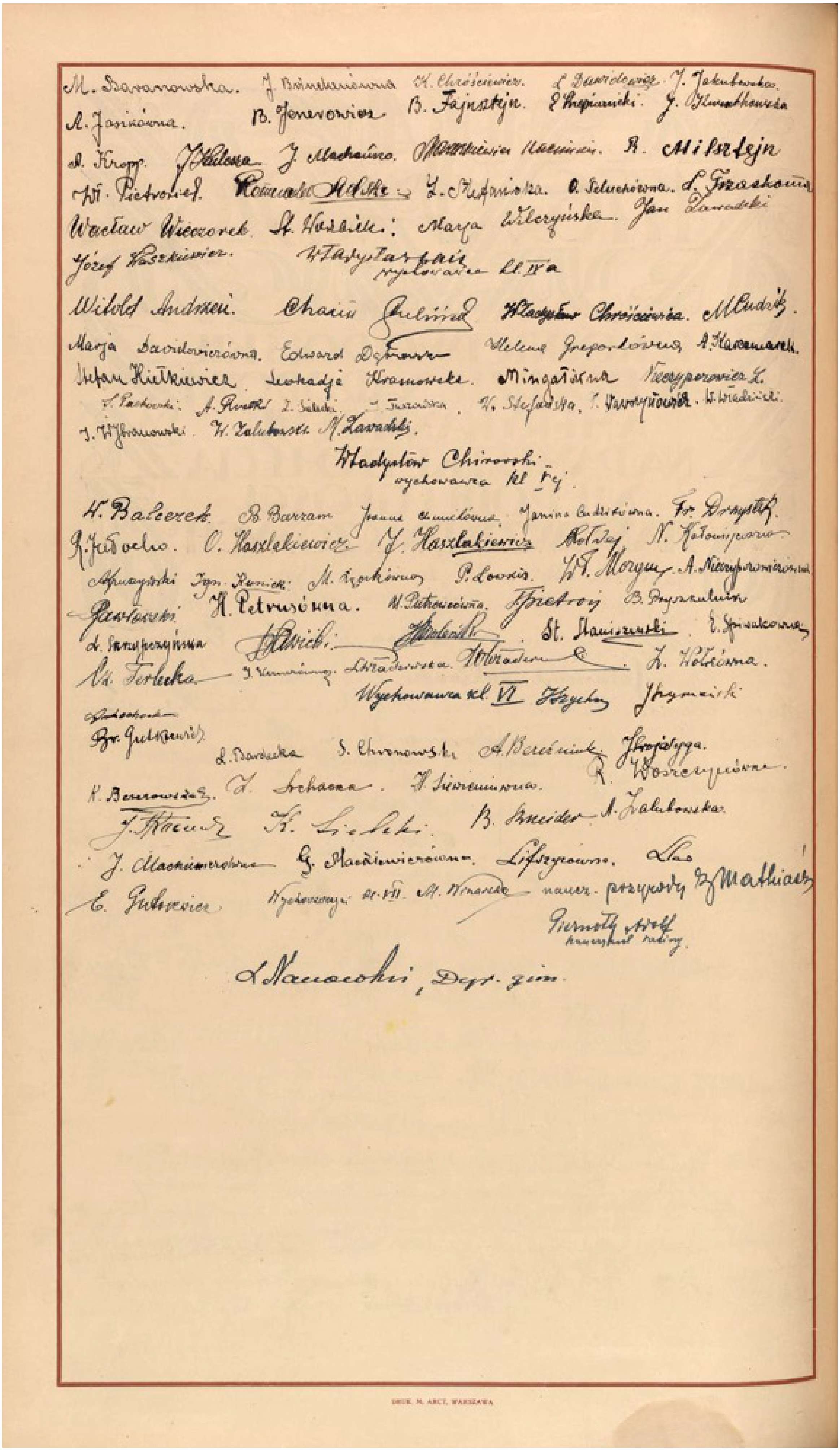
1776 1926

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

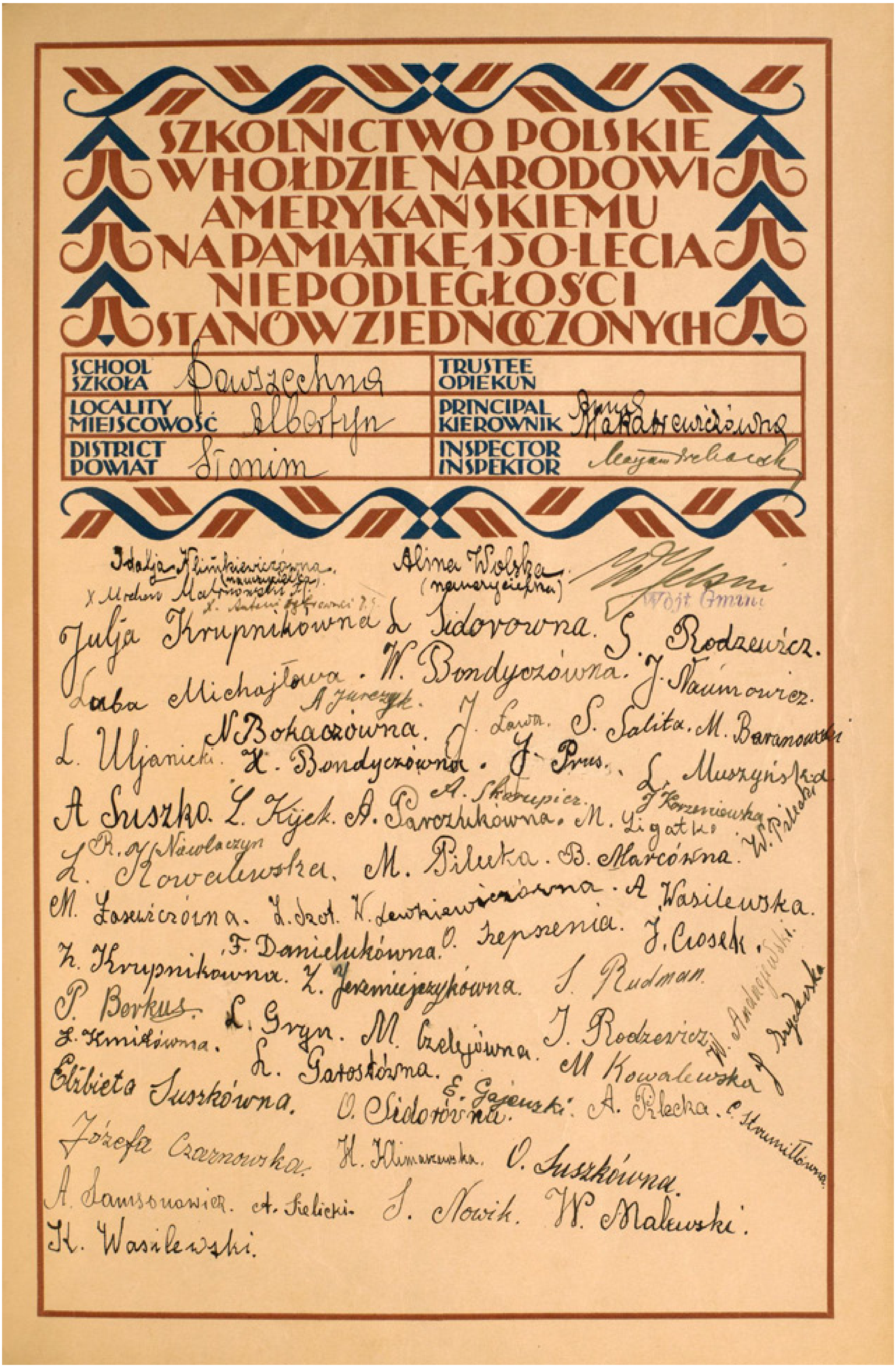
Bagińska Wiktorja. Bednarska Zofja. Czarnecka Zofja Dąbrowska Stella.
Demenko Aleksy, Dziedzicówna Feliksa. Grzelewski Eugenjusz.
Herman Zofja. Janczyk Aleksander. Iwanówna Olga. Kacperski Jan.
Karaś Edward, Janina Karasiówna. Kostyńska Halena. Kostyńska Irena.
Kotowska Ludmila. Halina Kowalenka Krzewicki Nikodem. Kramarska Irena
Nowakówna Leokadja. Wikszyńska Halina Zagorowska Marja, Turska Julja
Wojtkiewiczówna Katarzyna, Nackowska Marja
Wychowawca klasy I-ej Józef [illegible]

[illegible] Ewa, Ciejpówna Wiesława, Czermak Władysław, Talko Anatol, Tatjana Ditkowska, Jan Piotr. Zina Zapanowiczówna, Jaworski Ryszard, Kalinczakówna [illegible] Klesówna Ella. Kozubski Czesław. Lidja Wróblewiczówna. Anastazja [illegible] Aleksy Krylow, Kulewiczówna Genowefa, [illegible] Tadeusz, [illegible] Wacław, Otton Nanowski Stanisław, Olewiński, Padechowicz Zbigniew. Przybyłowski Wacław, Rudnicki Longin, Śliwiński Eugenjusz, Stefan Stefański, Wiera [illegible] Strzelecka Stanisława, Tadeusz Strzelecki. Władysław Szreiber, Tresówna Rachela, Jerzy Troczewski, Trzaskówna Eugenja, Zofja Tuszewska, Halina Wyghowska. Władysław [illegible], Mikołaj Wybranowski. Jerzy Zagórowski. Zawadzki Alfred.
Wychowawca klasy II-ej [illegible]

[illegible] Apolonja. Cegielski Edmund. J. Chmieleówna. Chmiel Roman. A. Cwalina. Cwalinówna Walentyna Domański Lech. Dromlówna Genowefa. Jan Mikołaj [illegible] Abram. Horba Wacław. [illegible] Jadwiga, Wanda Kwiatkowska. A. Kwiatkowska Kowalski Władysław. Kremelisówna Janina Kruszyńska Helena Leokadja Lechówna Katarzyna Lewandowska Jadwiga Mazgówna Mikołajówna Wanda. Nowakówna Aniela. Pochodźko Józef Przyborowski Jerzy. Piłecki Bolesław. Przyborowska Irena. Rudnicki Stanisław. Stefańska Teodozja. Witold Sielski Woźniak Marjan. Worotecki Borys. Zofja Ketrowiczówna.

M. Baranowska. J. Bandukaniówna K. Chróścicewicz. L. Dawidowicz. J. Jakubowska.
A. Jasinówna. B. Jenerowicz B. Fajnsztejn. J. Kowalkowska
A. Kropp. J. Halena J. Machaúno. R. Milsztejn
W. Pietrowicz. L. Stefaniska. O. Selwachówna. L. Grzaskowa
Wacław Wieczorek. Marja Wilczyńska. Jan Zawadzki
Józef Waszkiewicz. Władysław Bajc wychowawca kl. IV a
Witold Andrzei. Władysław Chróścicewicz.
Marja Dawidowiczówna. Edward Dziewor. Helena Gregorówna. A. Harcewicz.
Stefan Kiełkiewicz. Leokadja Kramowska. Mingałówna
J. Wyborowski. W. Zalubowski. M. Zawadzki.
Władysław Chirowski wychowawca kl. V-ej.
W. Balcerek. B. Barzam. Joanna Chmielówna. Janina Andrzejówna. Fr. Draszyk.
O. Haszlakiewicz. J. Haszlakiewicz N. Kotowiczówna
M. Łozikówna P. Łowcis. W. Morgun A. Niezyporowiczówna
H. Petrusówna. B. Pryszczuk
L. Skrzypczyńska St. Staniszewski. L. Spisakówna
W. Terlecka. Ł. Hradowska. Z. Wolkówna.
Wychowawca kl. VI
L. Bardecka S. Chronowski A. Bereśniewicz.
K. Borowska. J. Archacka. W. Sieniewiczówna. R. Wosczyłówna.
B. Sneider A. Zalubowska.
J. Mackiewiczówna G. Mackiewiczówna. Lifszycówna.
E. Gutowicz Wychowawczyni kl. VII. M. Wnarska nauez. przyrody Z. Mathiasz
Piernoth Wolf nauczyciel religii
L. Naraocki, Dyr. gim.

DRUK. M. ARCT, WARSZAWA

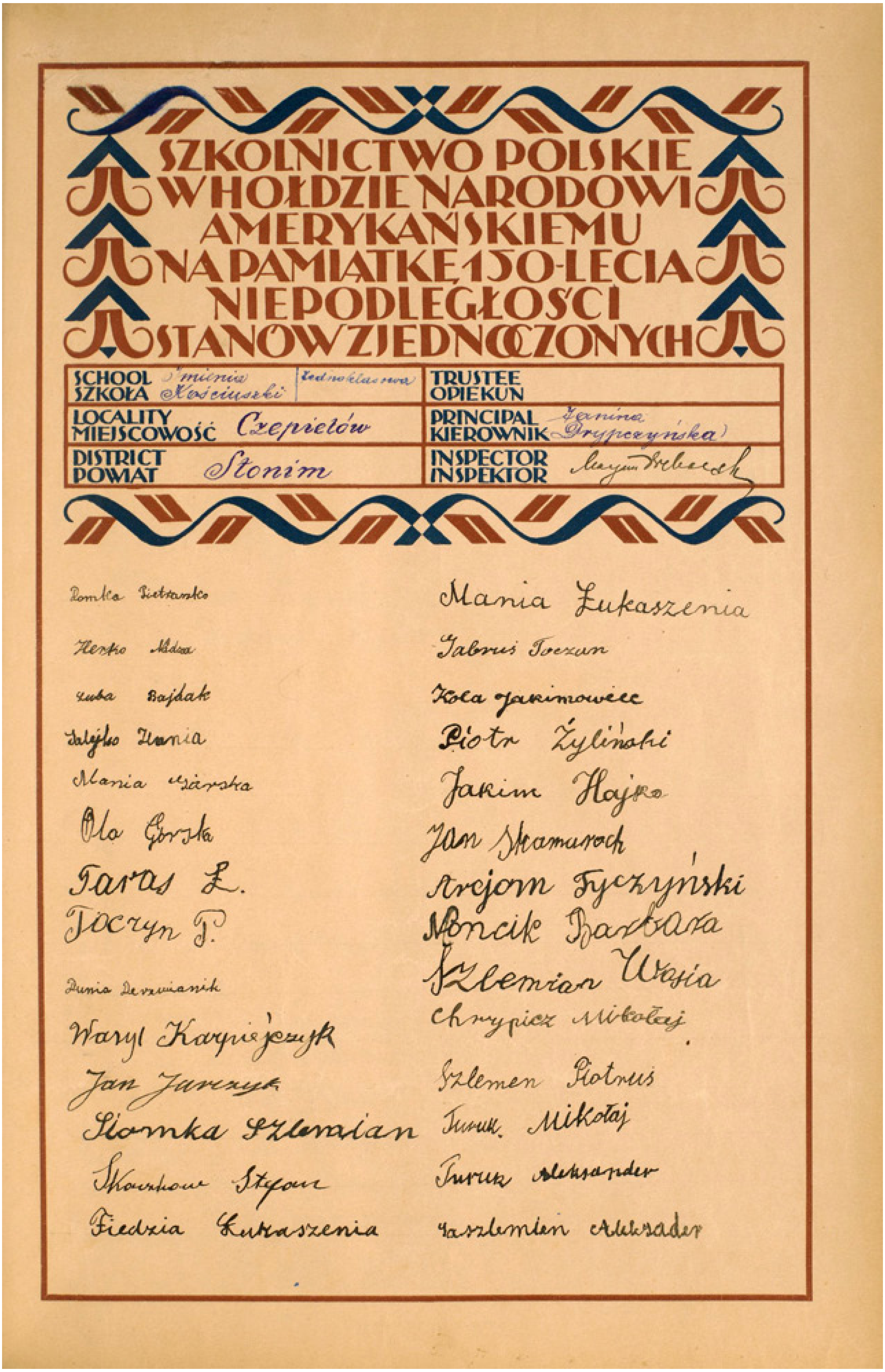
SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA	Powszechna	TRUSTEE OPIEKUN	
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ	Albertyn	PRINCIPAL KIEROWNIK	Anna Makarewiczówna
DISTRICT POWIAT	Słonim	INSPECTOR INSPEKTOR	Mazurkiewicz

Idalja Klimkiewiczówna (nauczycielka). Alina Wolska (nauczycielka). Wójt Gminy

Julja Krupnikówna. L. Sidorówna. S. Rodzewicz. W. Bondyczówna. J. Naumowicz. A. Jurczyk. N. Bokaczówna. J. Prus. S. Salita. M. Baranowski. L. Uljanicki. K. Bondyczówna. L. Muszyńska. A. Skorupicz. A. Suszko. L. Kijek. A. Parchukówna. M. Ligatko. J. Korzeniowska. W. Piliński. R. Nawłoczyn. L. Kowalewska. M. Piluta. B. Marcówna. M. Łasiewiczówna. A. Wasilewska. F. Danielukówna. O. Szpernia. J. Cirosek. K. Krupnikówna. S. Rudman. P. Berkus. L. Gryn. M. Czelejówna. J. Rodzewicz. L. Gatoskówna. M. Kowalewska. Elżbieta Suszkówna. O. Sidorówna. E. Gajewski. A. Pilecka. Józefa Czarnowska. H. Klimaczewska. O. Suszkówna. A. Samsonowicz. A. Kielicki. S. Nowik. W. Malewski. K. Wasilewski.

Альбярцін.

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL / SZKOŁA: imienia Kościuszki, jednoklasowa	TRUSTEE / OPIEKUN:
LOCALITY / MIEJSCOWOŚĆ: Czepielów	PRINCIPAL / KIEROWNIK: Janina Drypczyńska
DISTRICT / POWIAT: Słonim	INSPECTOR / INSPEKTOR: [illegible]

Mania Łukaszenia

Gabruś Toczun

Kola Jakimowicz

Piotr Żyliński

Jakim Hajko

Jan Skamaroch

Arcjom Tyczyński

Noncik Barbara

Szlemian Wasia

Chrypicz Mikołaj

Szlemen Piotruś

Turuk Mikołaj

Turuk Aleksander

Jaszlemien Aleksader

Romka Pietranko

Heszko [illegible]

Luba Bajdak

[illegible] Hania

Mania [illegible]

Ola Górska

Taras Ł.

Toczyn T.

Dunia Derewianik

Waryl Karpiejczyk

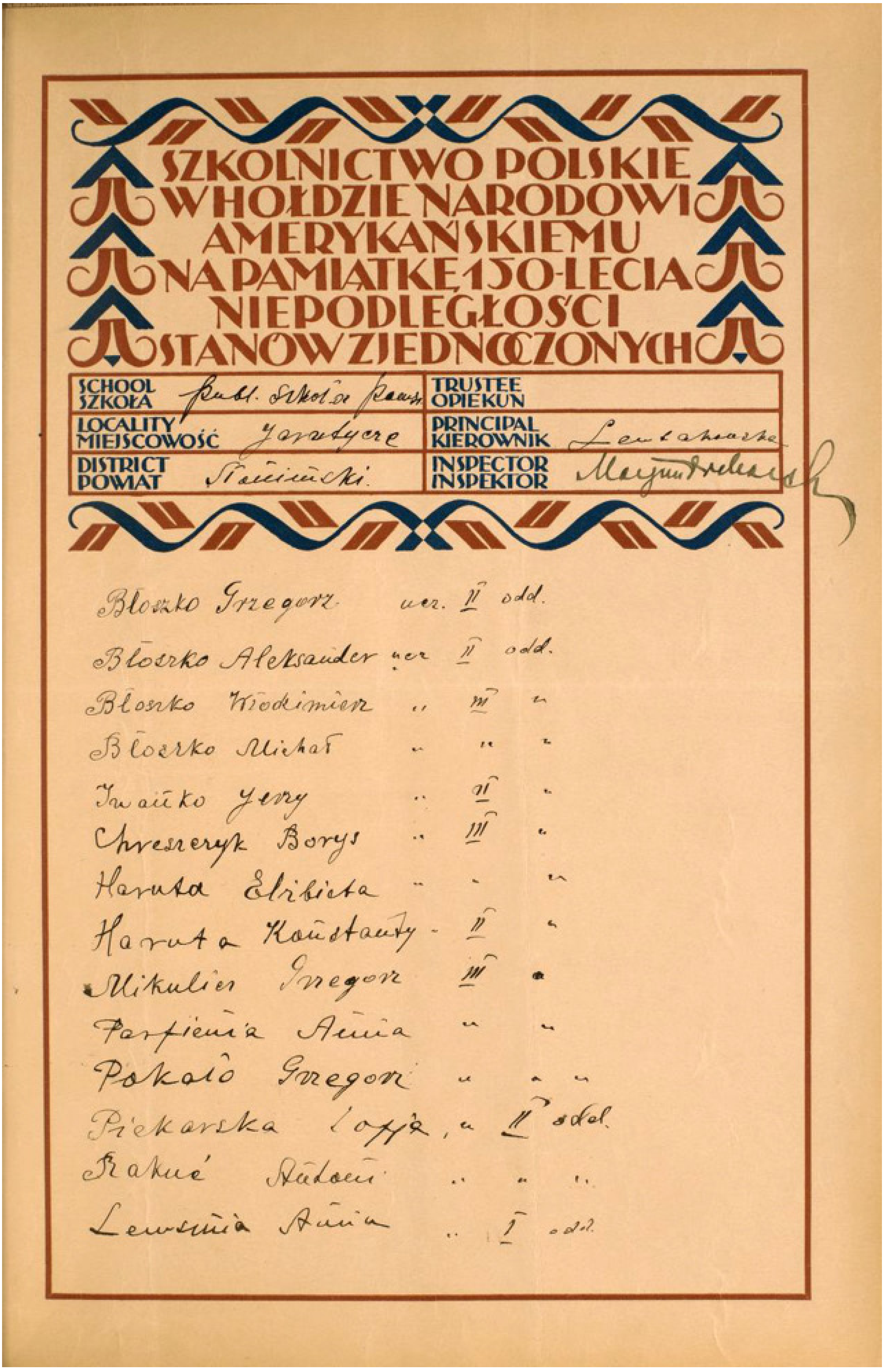
Jan Jarczyk

Słomka Szlemian

Skarchow Stefan

Fiedzia Łukaszenia

Чапялёва.

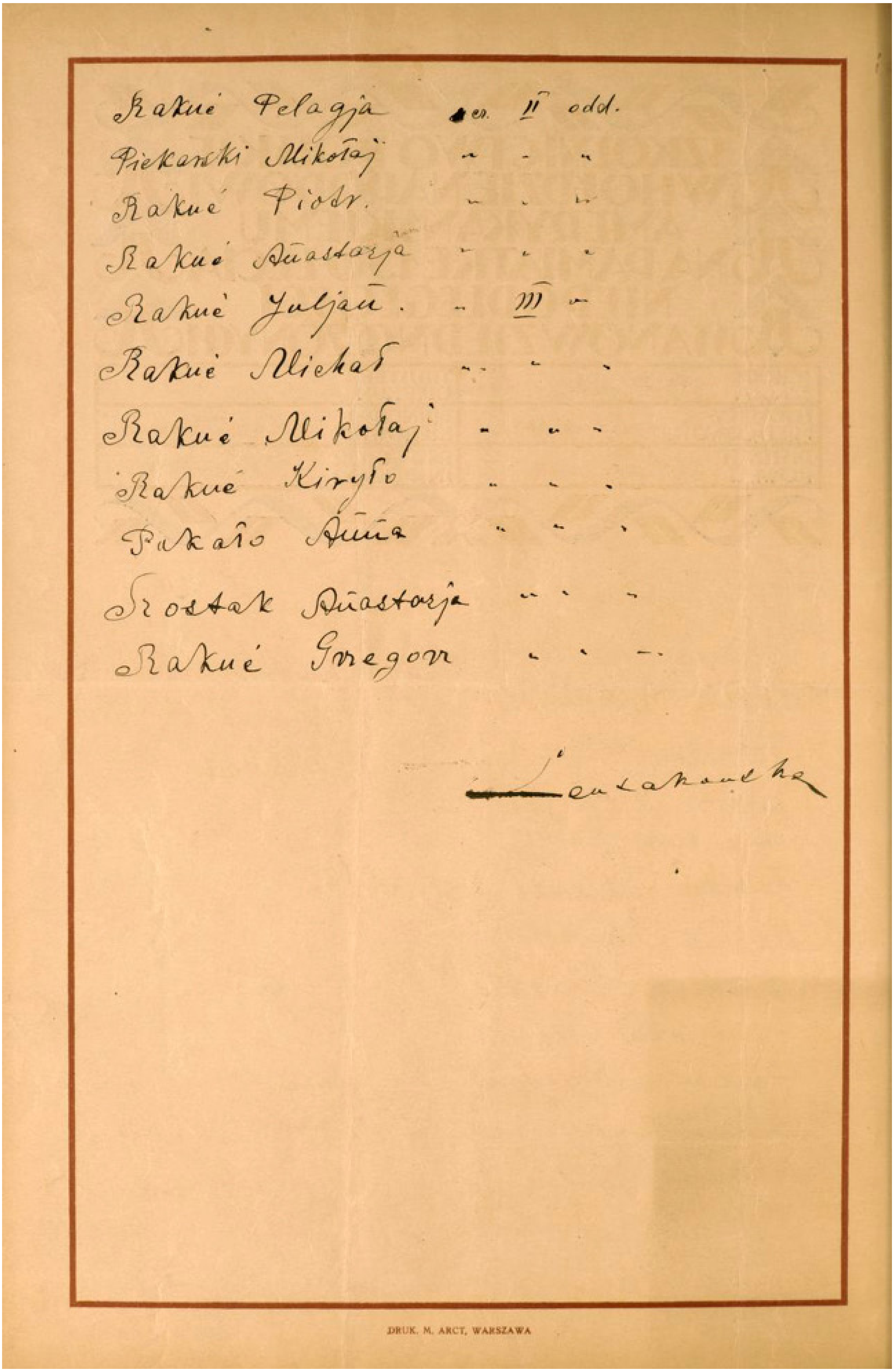

SZKOLNICTWO POLSKIE
W HOŁDZIE NARODOWI
AMERYKAŃSKIEMU
NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA
NIEPODLEGŁOŚCI
STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL / SZKOŁA	Publ. Szkoła Powsz.	TRUSTEE / OPIEKUN	
LOCALITY / MIEJSCOWOŚĆ	Jarutycze	PRINCIPAL / KIEROWNIK	Lewszanka
DISTRICT / POWIAT	Słonimski	INSPECTOR / INSPEKTOR	Marjan Trelewski

Błoszko Grzegorz uczn. II odd.
Błoszko Aleksander ucz. II odd.
Błoszko Włodzimierz „ III „
Błoszko Michał „ „ „
Iwaćko Jerzy „ II „
Chreszczyk Borys „ III „
Haruta Elżbieta „ „ „
Haruta Konstanty „ II „
Mikulicz Grzegorz III „
Parfienia Anna „ „
Pokało Grzegorz „ „ „
Piekarska Zofja „ II odd.
Rakuć Antoni „ „ „
Lewszenia Anna „ I odd.

Яруцічы.

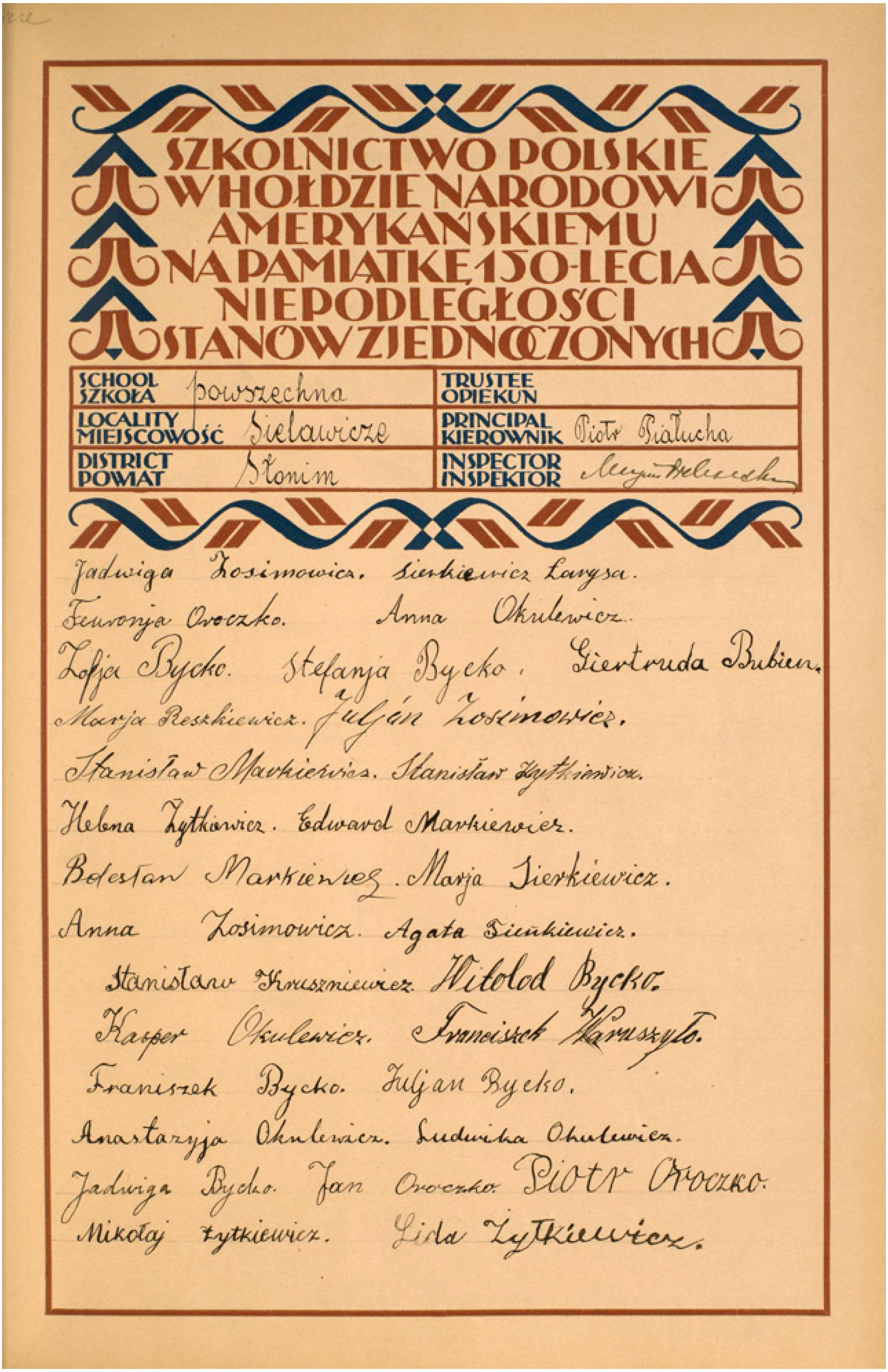

Rakuć Pelagja ucz. II odd.
Piekarski Mikołaj " " "
Rakuć Piotr " " "
Rakuć Anastazja " " "
Rakuć Juljan " III "
Rakuć Michał " " "
Rakuć Mikołaj " " "
Rakuć Kiryło " " "
Rakało Anna " " "
Szostak Anastazja " " "
Rakuć Grzegorz " " "

[illegible]

DRUK. M. ARCT, WARSZAWA

Яруцічы.

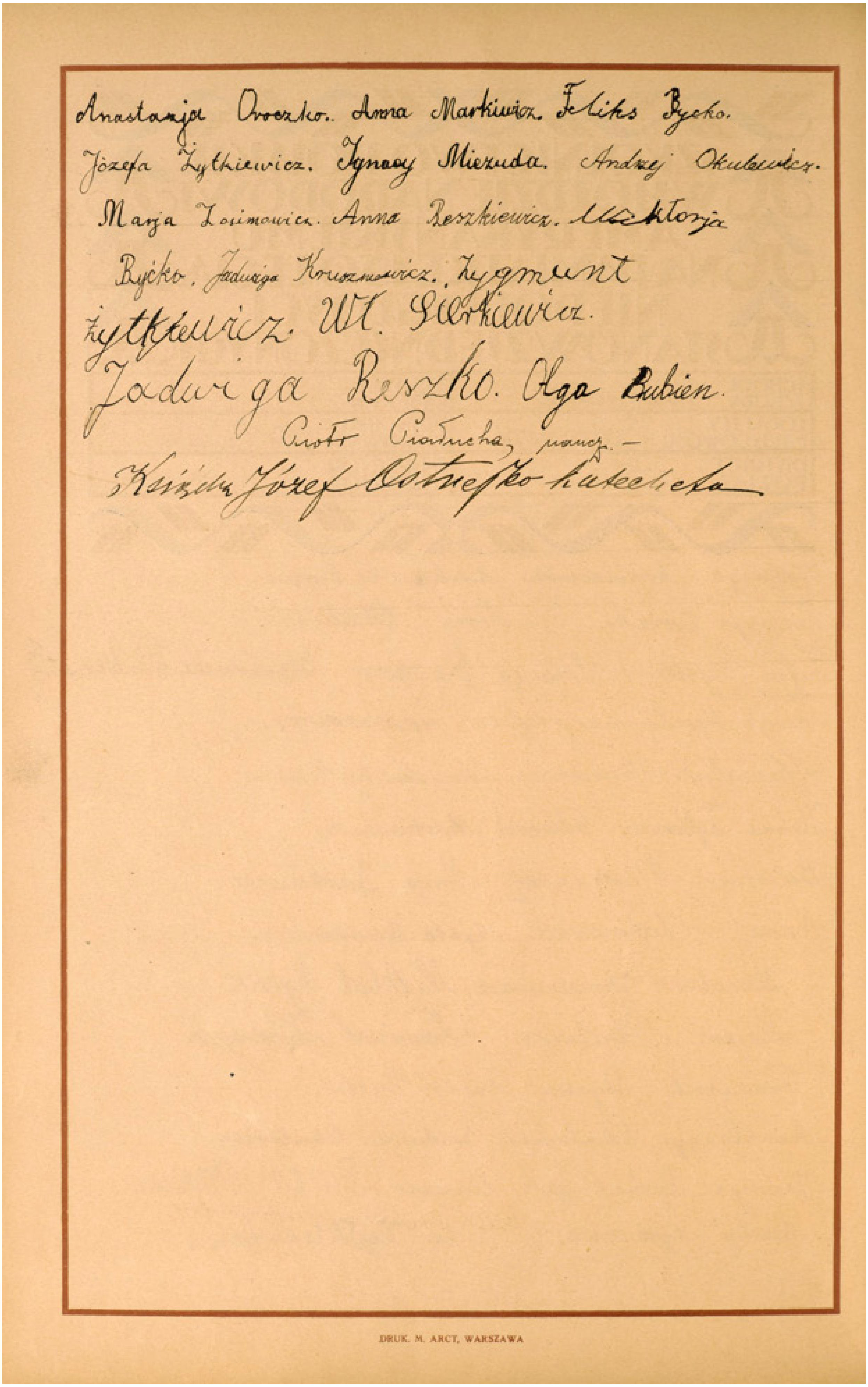

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA	powszechna	TRUSTEE OPIEKUN	
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ	Sielawicze	PRINCIPAL KIEROWNIK	Piotr Piałucha
DISTRICT POWIAT	Słonim	INSPECTOR INSPEKTOR	[illegible]

Jadwiga Zosimowicz. Sierkiewicz Larysa.
Fewronja Oroczko. Anna Okulewicz.
Zofja Bycko. Stefanja Bycko. Giertruda Bubien.
Marja Reszkiewicz. Julján Zosimowicz.
Stanisław Markiewicz. Stanisław Żytkiewicz.
Helena Żytkowicz. Edward Markiewicz.
Bolesław Markiewicz. Marja Sierkiewicz.
Anna Zosimowicz. Agata Sierkiewicz.
Stanisław Kruszniewicz. Witold Bycko.
Kasper Okulewicz. Franciszek Waruszyło.
Franiszek Bycko. Juljan Bycko.
Anastazyja Okulewicz. Ludwika Okulewicz.
Jadwiga Bycko. Jan Oroczko. Piotr Oroczko.
Mikołaj Żytkiewicz. Lida Żytkiewicz.

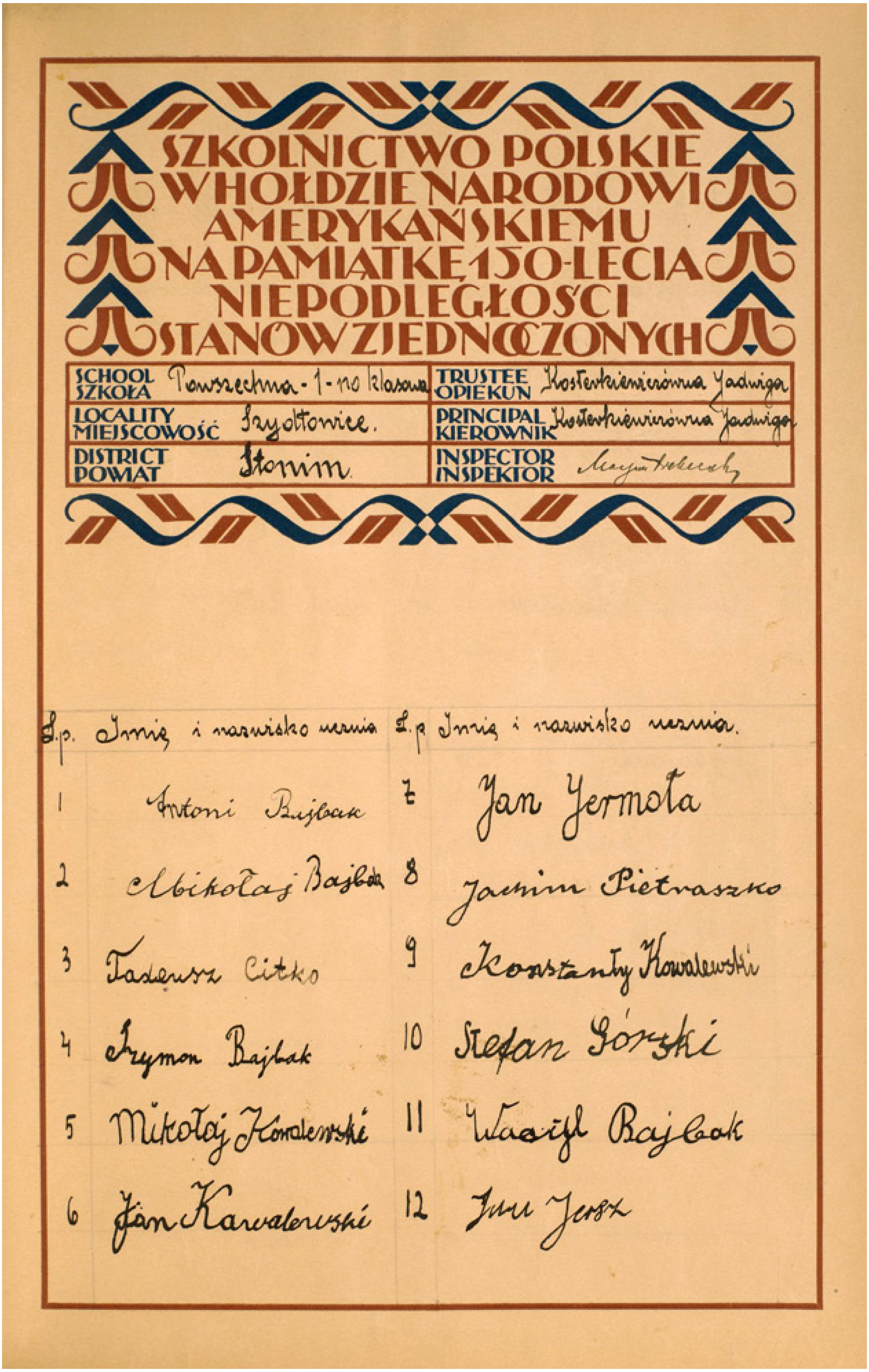
Сялявічы.

Anastazja Owoczko. Anna Markiewicz. Feliks Byczko.
Józefa Żytkiewicz. Ignacy Miezuda. Andrzej Okulewicz.
Marja Tosimowicz. Anna Reszkiewicz. Wiktorja
Byčko. Jadwiga Kruszewicz. Zygmunt
Żytkiewicz. Wł. Sierkiewicz.
Jadwiga Reszko. Olga Bubien.
Piotr Piotrucha, naucz. –
Ksiądz Józef Ostrejko katecheta

DRUK. M. ARCT, WARSZAWA

Сялявічы.

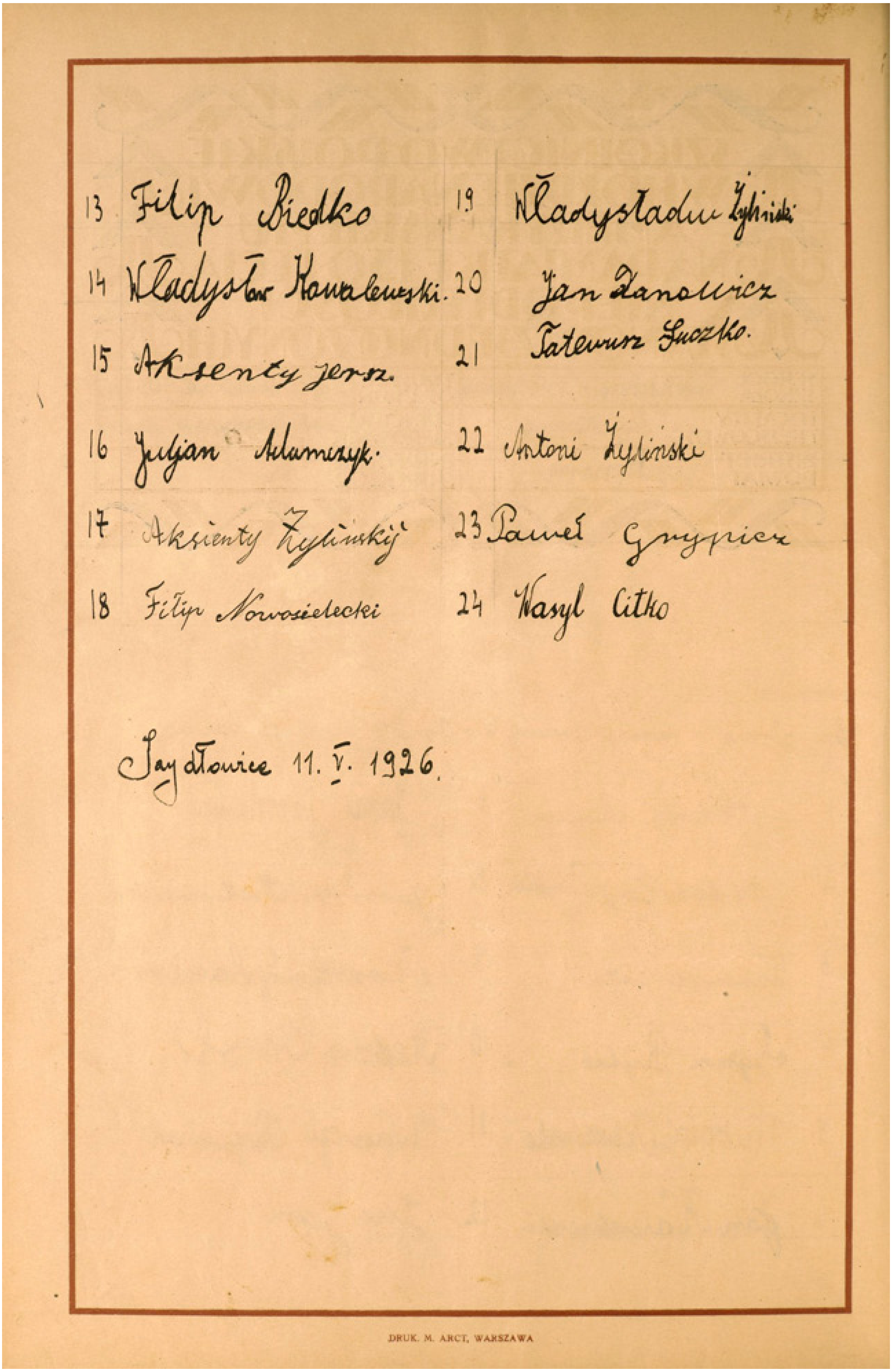

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA	Powszechna - 1 - no klasowa	TRUSTEE OPIEKUN	Kostenkiewiczówna Jadwiga
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ	Szyłłowice.	PRINCIPAL KIEROWNIK	Kostenkiewiczówna Jadwiga
DISTRICT POWIAT	Słonim	INSPECTOR INSPEKTOR	[illegible]

L.p.	Imię i nazwisko ucznia	L.p.	Imię i nazwisko ucznia.
1	Antoni Bajbak	7	Jan Jermoła
2	Mikołaj Bajbak	8	Jachim Pietraszko
3	Tadeusz Citko	9	Konstanty Kowalewski
4	Szymon Bajbak	10	Stefan Górski
5	Mikołaj Kowalewski	11	Wasilł Bajbak
6	Jan Kowalewski	12	Iwan Jersz

Шылавічы.

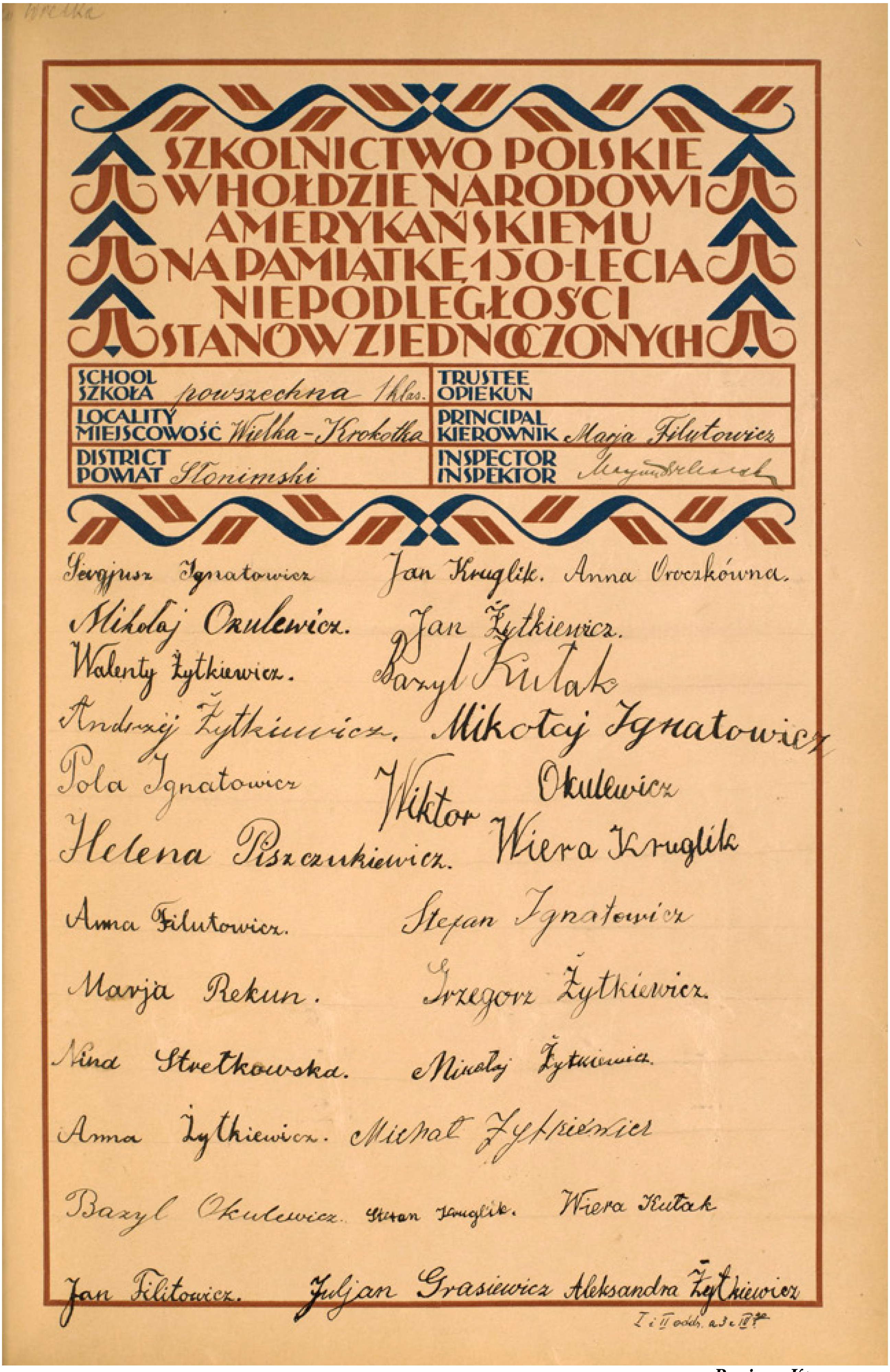

13 Filip Biedko
14 Władysław Kowalewski.
15 Aksenty Jersz.
16 Julian Adamczyk.
17 Aksienty Żyliński
18 Filip Nowosielecki
19 Władysław Żyliński
20 Jan Danowicz
21 Tadeusz Gnożko.
22 Antoni Żyliński
23 Paweł Gryncewicz
24 Wasyl Citko

Szydłowice 11. V. 1926.

DRUK. M. ARCT, WARSZAWA

Шылавічы.

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA *powszechna 1 klas.*	TRUSTEE OPIEKUN
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ *Wielka-Krokotka*	PRINCIPAL KIEROWNIK *Marja Filutowicz*
DISTRICT POWIAT *Słonimski*	INSPECTOR INSPEKTOR *[illegible]*

Sergjusz Ignatowicz Jan Kruglik. Anna Oroczkówna.

Mikołaj Okulewicz. Jan Żytkiewicz.

Walenty Żytkiewicz. Bazyl Kutak

Andrzej Żytkiewicz. Mikołaj Ignatowicz

Pola Ignatowicz Wiktor Okulewicz

Helena Piszczukiewicz. Wiera Kruglik

Anna Filutowicz. Stefan Ignatowicz

Marja Rekun. Grzegorz Żytkiewicz.

Nina Stretkowska. Mikołaj Żytkiewicz.

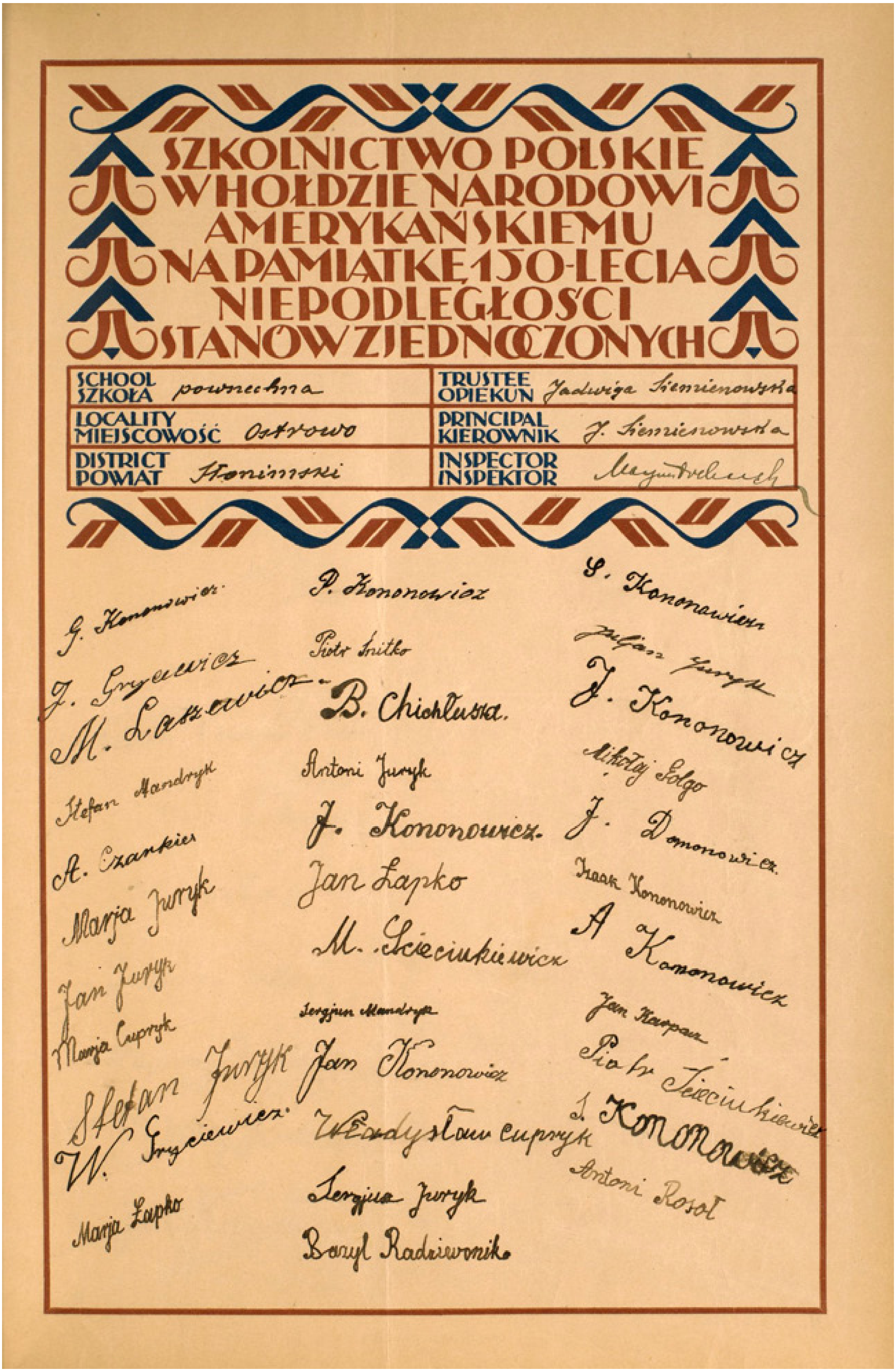
Anna Żytkiewicz. Michał Żytkiewicz

Bazyl Okulewicz. Stefan Kruglik. Wiera Kutak

Jan Filitowicz. Juljan Grasiewicz Aleksandra Żytkiewicz

I i II oddz. a 3 z III

Вялікая Кракотка.

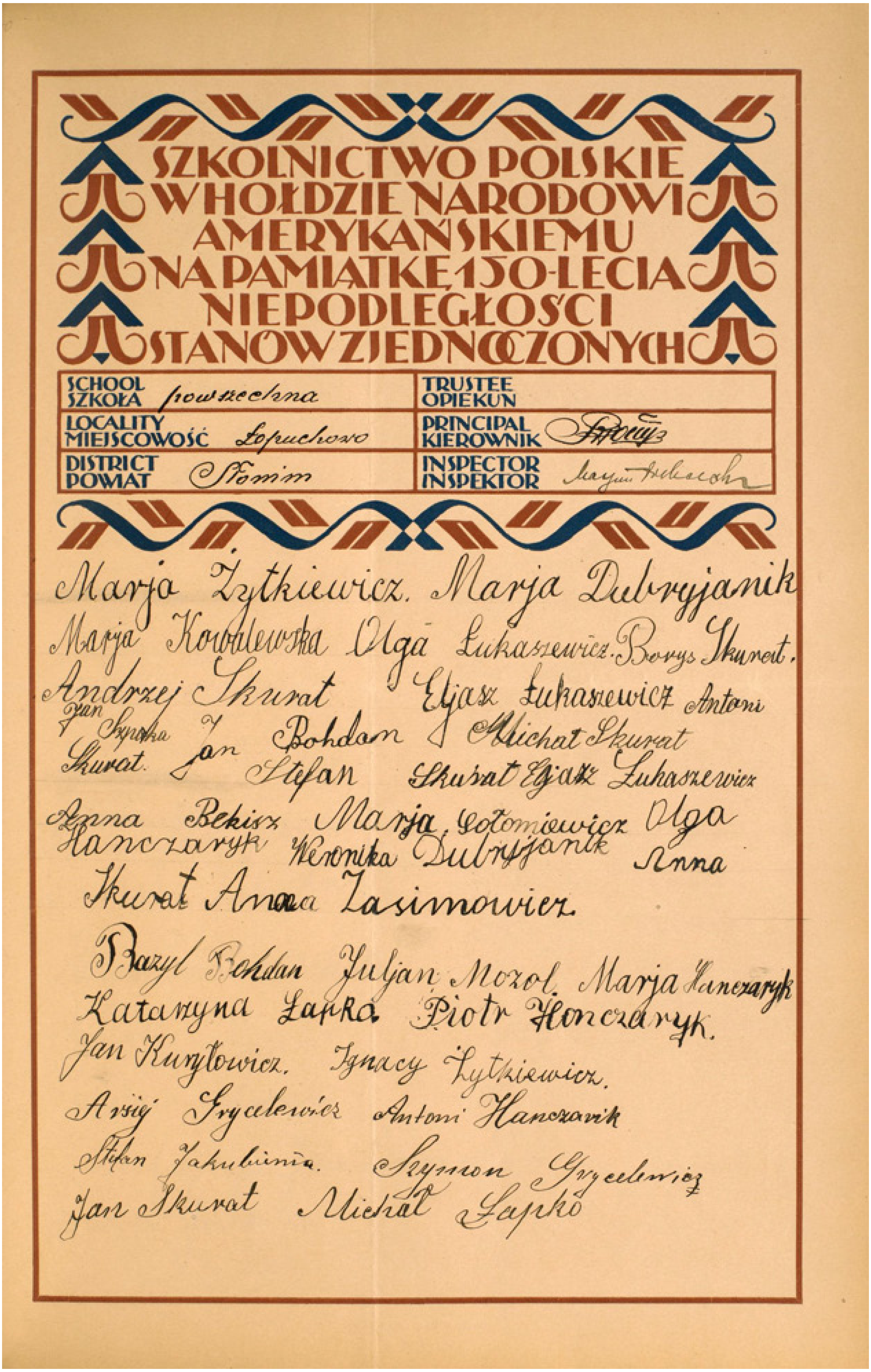

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA	powszechna	TRUSTEE OPIEKUN	Jadwiga Siemienowska
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ	Ostrowo	PRINCIPAL KIEROWNIK	J. Siemienowska
DISTRICT POWIAT	Słonimski	INSPECTOR INSPEKTOR	[illegible]

G. Kononowicz
J. Grycewicz
M. Łaszewicz
Stefan Mandryk
A. Czankier
Marja Juryk
Jan Juryk
Marja Cupryk
Stefan Juryk
W. Grycewicz
Marja Łapko
P. Kononowicz
Piotr Snitko
B. Chichluska.
Antoni Juryk
J. Kononowicz.
Jan Łapko
M. Ściecinkiewicz
Sergjusz Mandryk
Jan Kononowicz
Władysław Cupryk
Sergjusz Juryk
Bazyl Radziewonik
S. Kononowicz
Stefan Juryk
J. Kononowicz
Mikołaj Sołgo
J. Dononowicz
Izaak Kononowicz
A. Kononowicz
Jan Karpan
Piotr Ściecinkiewicz
I. Kononowicz
Antoni Rosoł

Вострава.

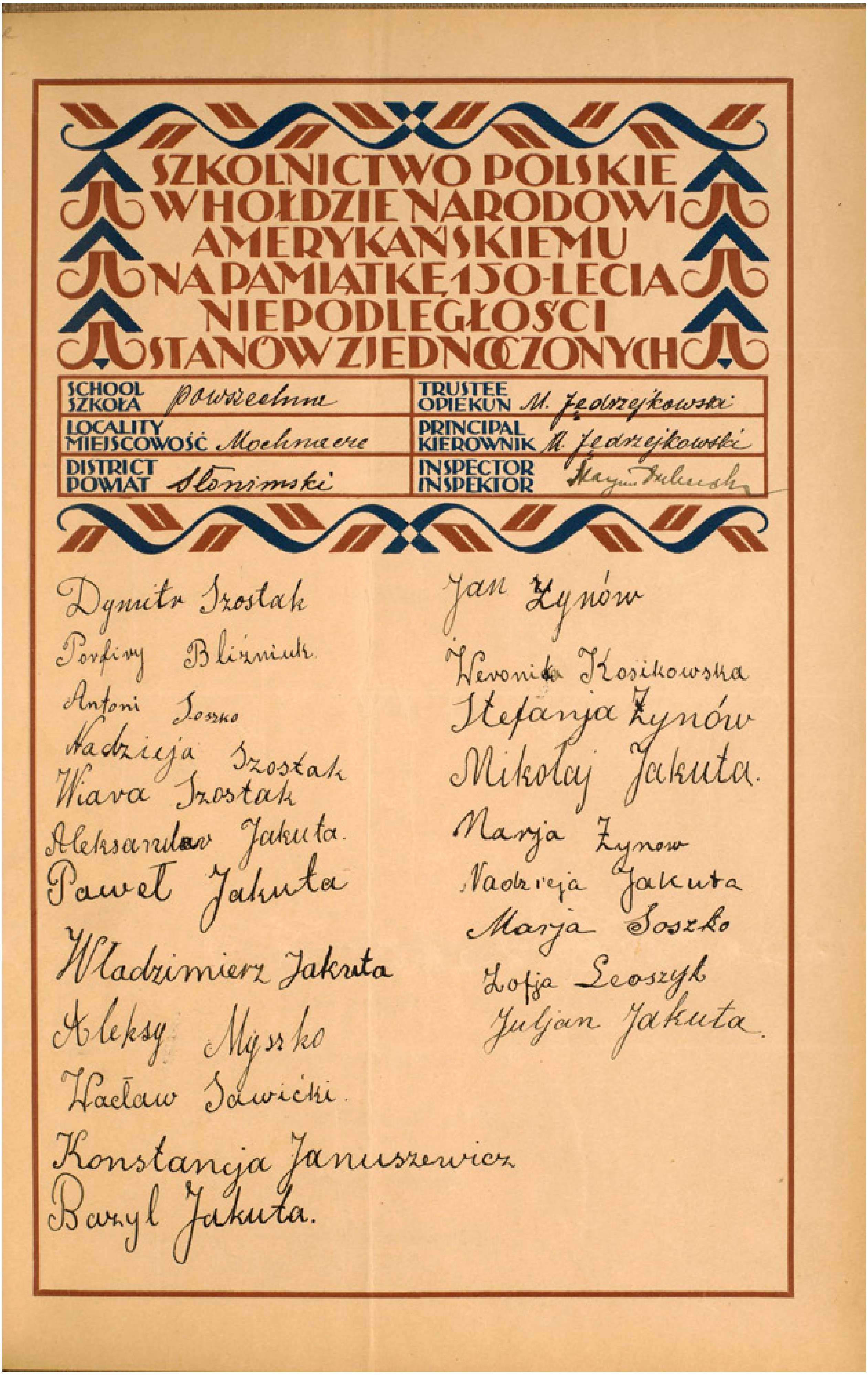

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA powszechna	TRUSTEE OPIEKUN
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ Łopuchowo	PRINCIPAL KIEROWNIK [illegible]
DISTRICT POWIAT Słonim	INSPECTOR INSPEKTOR [illegible]

Marja Żytkiewicz. Marja Dubryjanik
Marja Kowalewska Olga Łukaszewicz. Borys Skurat.
Andrzej Skurat Eljasz Łukaszewicz Antoni
Jan Szypko Bohdan Michał Skurat
Skurat. Jan Stefan Skurat Eljasz Łukaszewicz
Anna Bekisz Marja Sołomiewicz Olga
Hanczaryk Weronika Dubryjanik Anna
Skurat Anna Zasimowicz.
Bazyl Bohdan Julian Mozol Marja Hanczaryk
Katarzyna Łapka Piotr Hanczaryk.
Jan Kuryłowicz. Ignacy Żytkiewicz.
Arsij Grycelewicz Antoni Hanczarik
Stefan Jakubinna. Szymon Grycelewicz
Jan Skurat Michał Łapko

Лапухова.

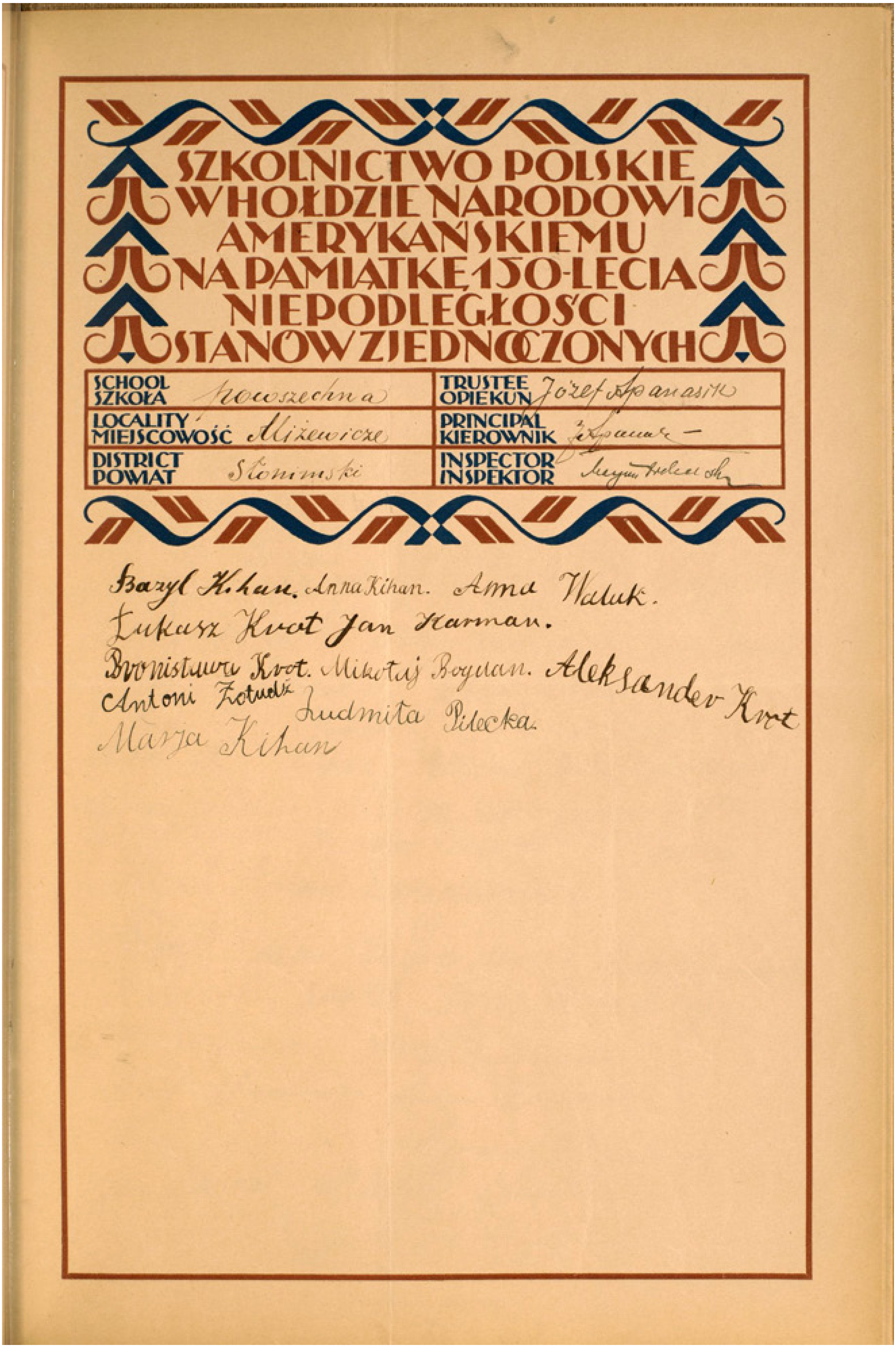
SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA	powszechna	TRUSTEE OPIEKUN	M. Jędrzejkowska
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ	Mochnacze	PRINCIPAL KIEROWNIK	M. Jędrzejkowski
DISTRICT POWIAT	Słonimski	INSPECTOR INSPEKTOR	[illegible]

Dymitr Szostak
Porfiry Bliźniuk
Antoni Soszko
Nadzieja Szostak
Wiara Szostak
Aleksander Jakuta.
Paweł Jakuta
Władzimierz Jakuta
Aleksy Myszko
Wacław Sawicki.
Konstancja Januszewicz
Bazyl Jakuta.

Jan Żynów
Weronika Kosikowska
Stefanja Żynów
Mikołaj Jakuta.
Marja Żynow
Nadzieja Jakuta
Marja Soszko
Zofja Leoszyk
Juljan Jakuta.

Махначы.

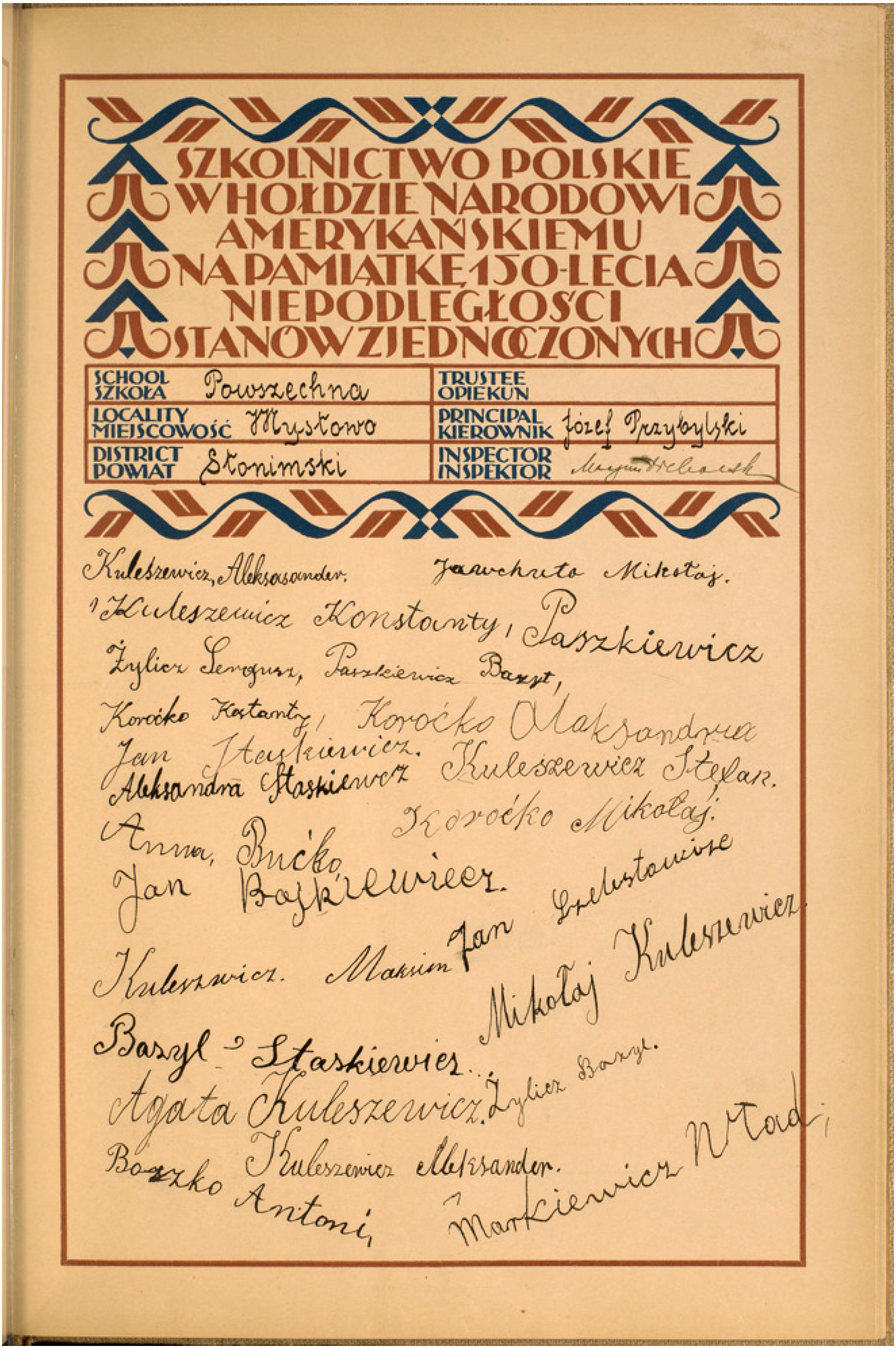

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA	Powszechna	TRUSTEE OPIEKUN	Józef Apanasik
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ	Miżewicze	PRINCIPAL KIEROWNIK	[illegible]
DISTRICT POWIAT	Słonimski	INSPECTOR INSPEKTOR	[illegible]

Bazyl Kihan. Anna Kihan. Anna Waluk.
Łukasz Kwot Jan Harman.
Bronisława Kwot. Mikołaj Bogdan. Aleksander Kwot
Antoni Żołudź Ludmiła Pilecka.
Marja Kihan

Міжэвічы

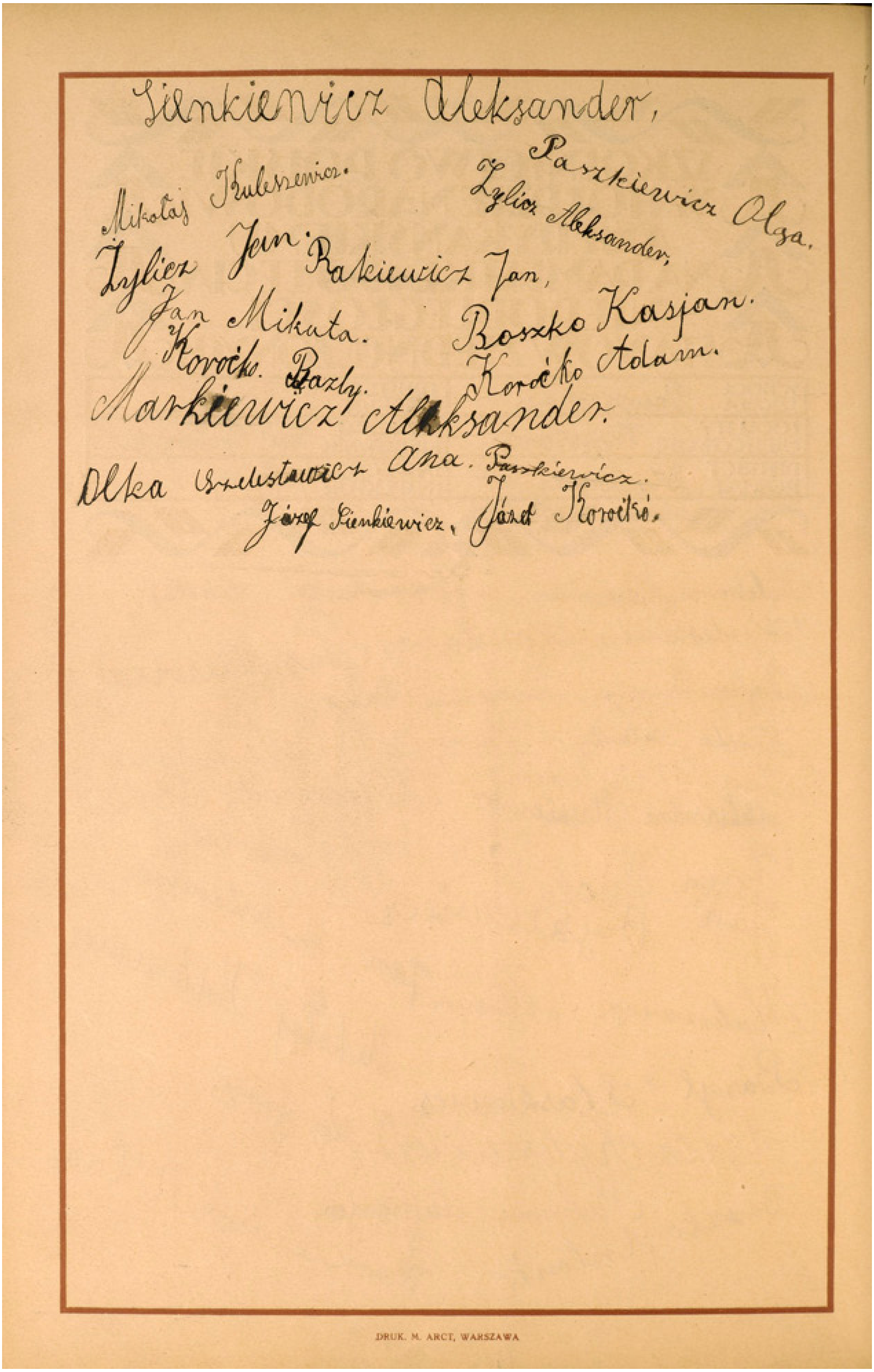

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA	Powszechna	TRUSTEE OPIEKUN	
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ	Mysłowo	PRINCIPAL KIEROWNIK	Józef Przybylski
DISTRICT POWIAT	Słonimski	INSPECTOR INSPEKTOR	[illegible]

Kuleszewicz Aleksander. Jawchuto Mikołaj. Kuleszewicz Konstanty, Paszkiewicz Żylicz Sergiusz, Paszkiewicz Bazyl, Koroćko Kostanty, Koroćko Alaksandra Jan Staskiewicz. Aleksandra Staskiewicz Kuleszewicz Stefan. Koroćko Mikołaj. Anna, Bućko Jan Bajkiewicz. Grzelestowicz Jan Kuleszewicz. Maksim Mikołaj Kuleszewicz Bazyl Staskiewicz... Żylicz Bazyl. Agata Kuleszewicz. Boczko Antoni, Kuleszewicz Aleksander. Markiewicz Władi,

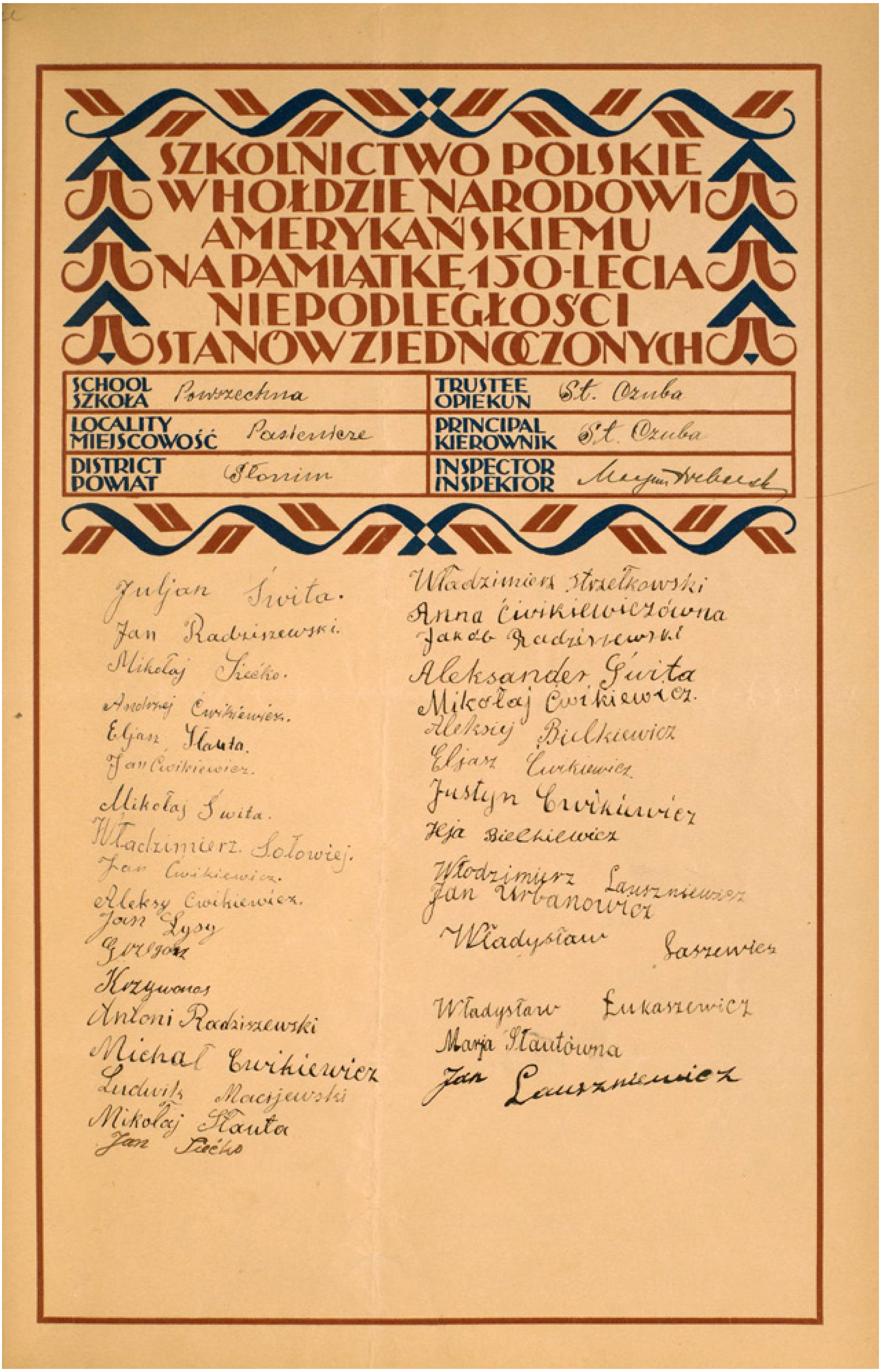
Мыслава.

Sienkiewicz Aleksander,
Mikołaj Kuleszewicz.
Paszkiewicz Olga.
Żylicz Aleksander,
Żylicz Jan.
Rakiewicz Jan,
Jan Mikuta.
Boszko Kasjan.
Koroćko. Bazly.
Koroćko Adam.
Markiewicz Aleksander.
Olka Szelestowicz Ana. Paszkiewicz.
Józef Sienkiewicz. Józef Koroćko.

DRUK. M. ARCT, WARSZAWA

Мыслава.

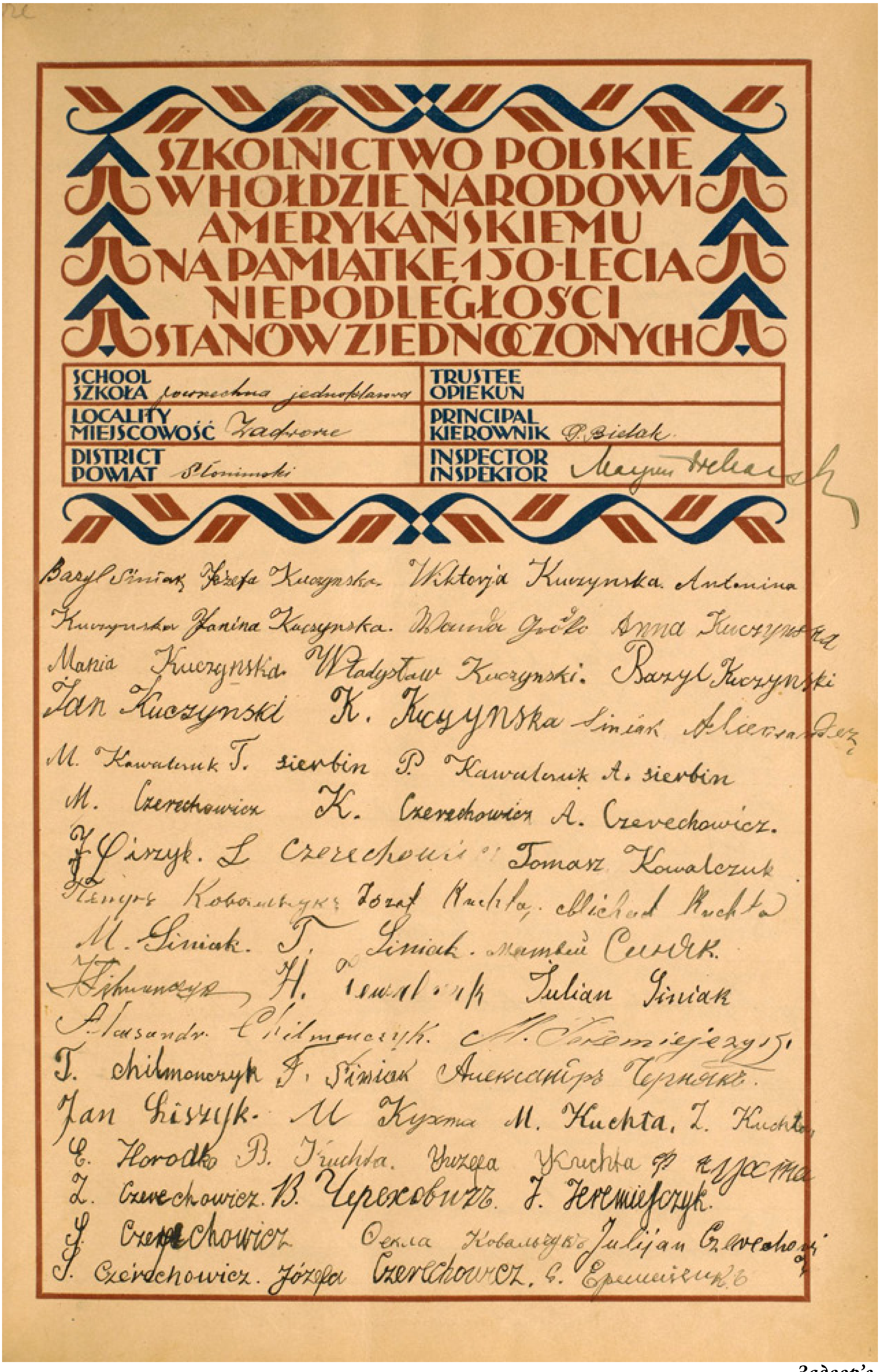
SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL / SZKOŁA	Powszechna	TRUSTEE / OPIEKUN	St. Ozuba
LOCALITY / MIEJSCOWOŚĆ	Pasienicze	PRINCIPAL / KIEROWNIK	St. Ozuba
DISTRICT / POWIAT	Słonim	INSPECTOR / INSPEKTOR	[illegible]

Juljan Świta.
Jan Radziszewski.
Mikołaj Sześko.
Andrzej Ćwikiewicz.
Eljasz Słauta.
Jan Ćwikiewicz.
Mikołaj Świta.
Władzimierz Sołowiej.
Jan Ćwikiewicz.
Aleksy Ćwikiewicz.
Jan Łysy
Grzegorz Krzywonos
Antoni Radziszewski
Michał Ćwikiewicz
Ludwik Macijewski
Mikołaj Słauta
Jan Sześko

Władzimierz Strzełkowski
Anna Ćwikiewiczówna
Jakób Radziszewski
Aleksander Świta
Mikołaj Ćwikiewicz.
Aleksiej Bielkiewicz
Eljasz Ćwikiewicz
Justyn Ćwikiewicz
Ilja Bielkiewicz
Włodzimierz Łauszniewicz
Jan Urbanowicz
Władysław Łaszewicz
Władysław Łukaszewicz
Marja Słautówna
Jan Łauszniewicz

Пасінічы.

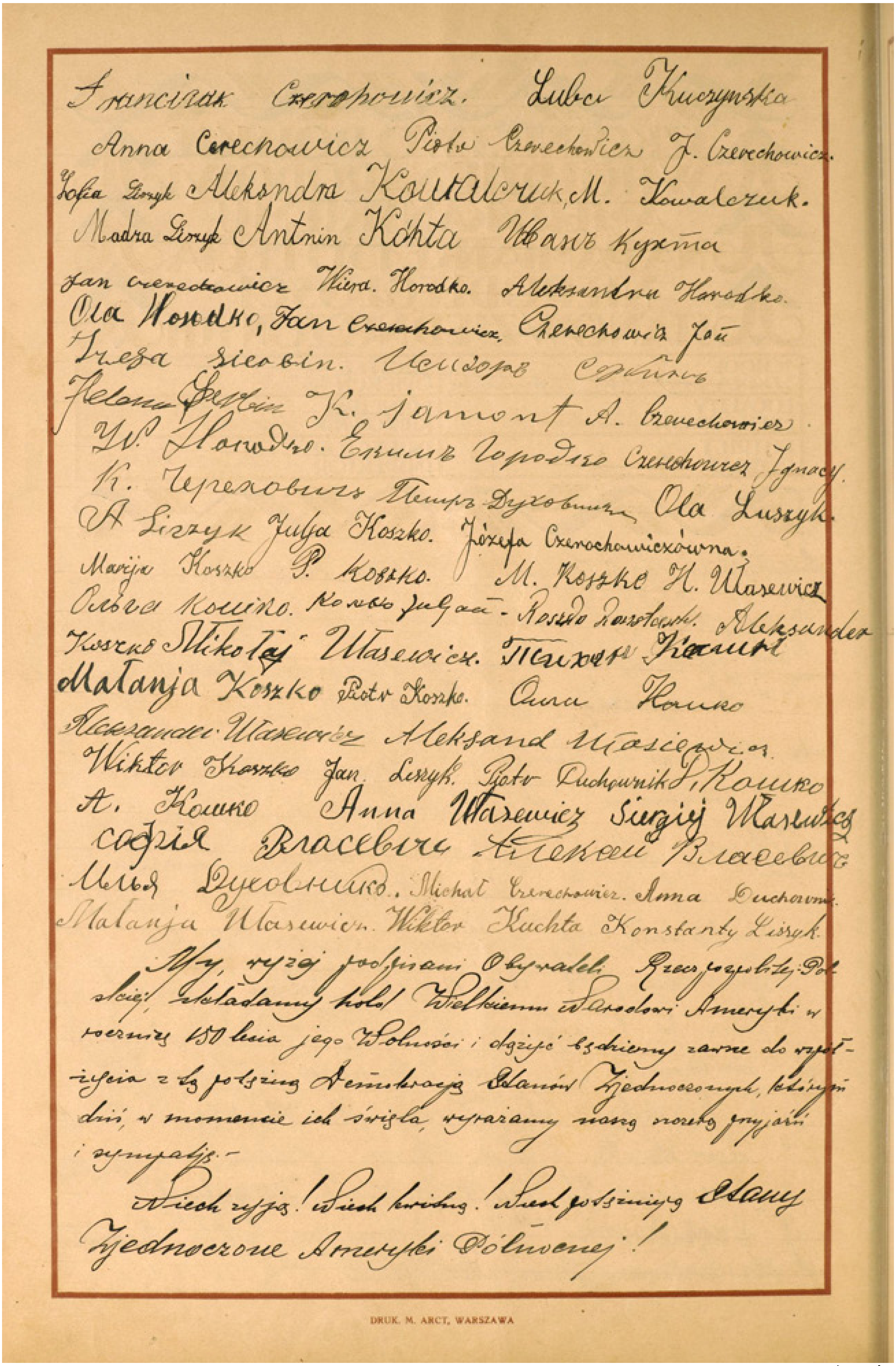

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL / SZKOŁA powszechna jednoklasowa	TRUSTEE / OPIEKUN
LOCALITY / MIEJSCOWOŚĆ Zadworne	PRINCIPAL / KIEROWNIK P. Bielak
DISTRICT / POWIAT Słonimski	INSPECTOR / INSPEKTOR [illegible]

Bazyl Siniak, Józefa Kuczyńska, Wiktorja Kuczyńska, Antonina Kuczyńska, Janina Kuczyńska, Wanda Gróło, Anna Kuczyńska, Maria Kuczyńska, Władysław Kuczyński, Bazyl Kuczyński, Jan Kuczyński, K. Kuczyńska, Siniak Aleksander, M. Kowalczuk, T. Sierbin, P. Kowalczuk, A. Sierbin, M. Czerechowicz, K. Czerechowicz, A. Czerechowicz, J. Cirzyk, L. Czerechowicz, Tomasz Kowalczuk, [illegible] Kobalczyk, Józef Kuchta, Michał Kuchta, M. Siniak, T. Siniak, [illegible] Синяк, [illegible], H. Kowalczuk, Julian Siniak, Aleksandr Chilmonczyk, M. Jeremiejczyk, T. Chilmonczyk, F. Siniak, Александръ Черняк, Jan Liszczyk, M. Кухта, M. Kuchta, Z. Kuchta, E. Horodko, B. Kuchta, Józefa Kuchta, [illegible] Кухта, Z. Czerechowicz, B. Череховичъ, J. Jeremiejczyk, S. Czerechowicz, Өекла Ковальчукъ, Julijan Czerechowicz, J. Czerechowicz, Józefa Czerechowicz, E. Еремейчукъ

Задвор'е.

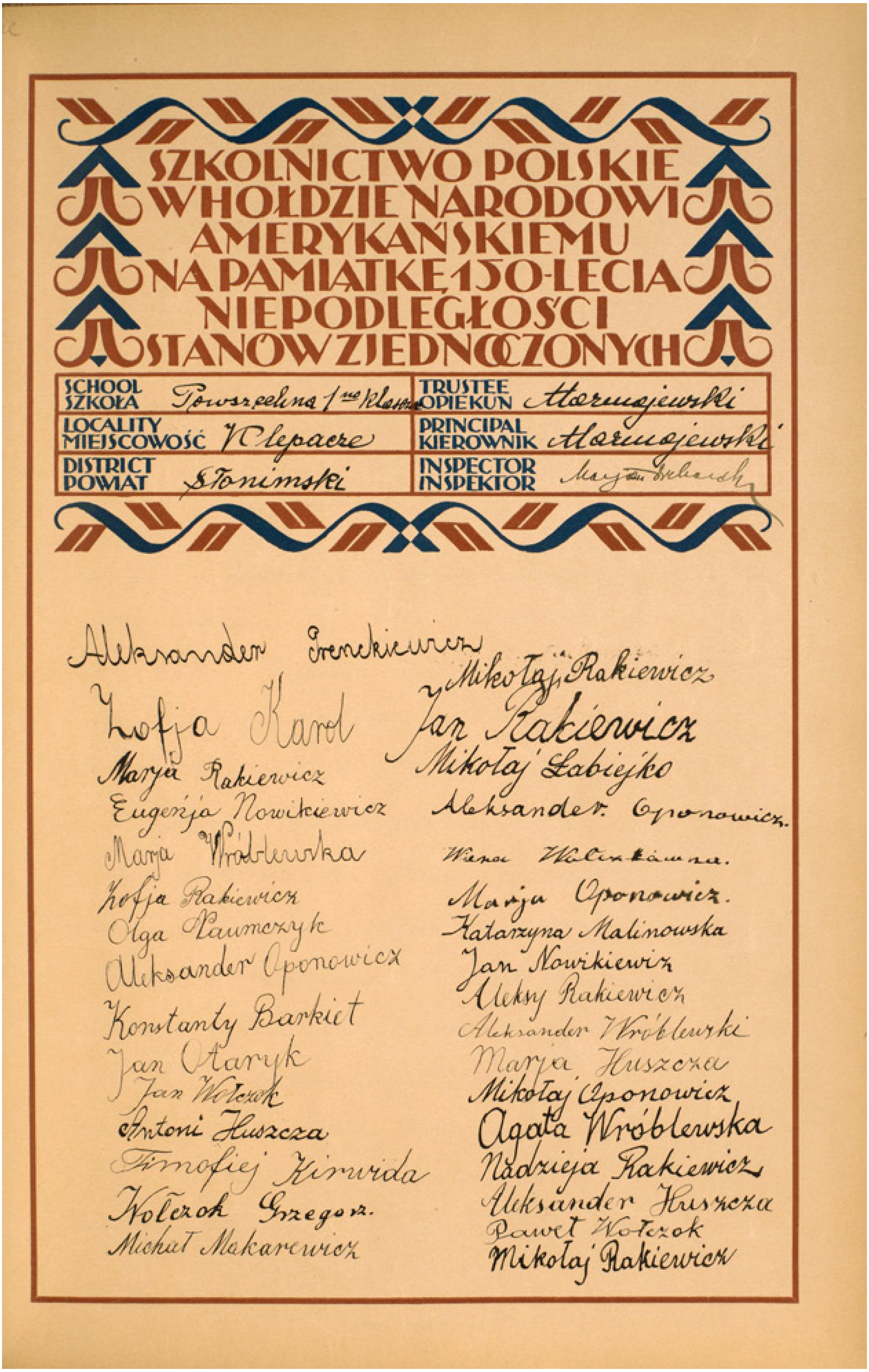

Francišak Czerechowicz. Lubca Kuczynska
Anna Czerechowicz Piotr Czerechowicz J. Czerechowicz.
Zofia Dzyk Aleksandra Kowalczuk, M. Kowalczuk.
Madra Dzyk Antnin Kohta Иван Кухта
Jan Czerechowicz Wiera. Horodko. Aleksandra Horodko.
Ola Horodko, Jan Czerechowicz Czerechowicz Jan
Ireza Siecobin. Исидоров
Helena K. Jamont A. Czerechowicz.
W. Horodko. Ернимъ Городко Czerechowicz Jgnacy.
K. Череховичъ Петръ Духовник Ola Luszyk.
A. Liszyk Julja Koszko. Józefa Czerechowiczówna.
Marija Koszko P. Koszko. M. Koszko H. Ułasewicz
Ольга Кошко. Rosido Hawotczuk. Aleksander
Koszko Mikołaj Ułasewicz.
Matanja Koszko Piotr Koszko. Anna Kowko
Aleksander Ułasewicz Aleksand Ułasewicz
Wiktor Koszko Jan Liszyk. Piotr Duchownik, Kowko
A. Kowko Anna Ułasewicz Sergij Ułasewicz
Софія Власевичъ Алексей Власевичъ
Илья Духовникъ. Michał Czerechowicz. Anna Duchowni.
Matanja Ułasewicz. Wiktor Kuchta Konstanty Liszyk.

My, niżej podpisani Obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, składamy hołd Wielkiemu Narodowi Ameryki w rocznicę 150 lecia jego Wolności i dążyć będziemy zawsze do współżycia z tą potężną Demokracją Stanów Zjednoczonych, którym dziś, w momencie ich święta, wyrażamy naszą szczerą przyjaźń i sympatję.-

Niech żyją! Niech kwitną! Niech potężnieją Stany Zjednoczone Ameryki Północnej!

DRUK. M. ARCT, WARSZAWA

Задвор'е.

SZKOLNICTWO POLSKIE W HOŁDZIE NARODOWI AMERYKAŃSKIEMU NA PAMIĄTKĘ 150-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI STANÓW ZJEDNOCZONYCH

SCHOOL SZKOŁA	Powszechna 1-ej klasy	TRUSTEE OPIEKUN	Marmajewski
LOCALITY MIEJSCOWOŚĆ	Klepacze	PRINCIPAL KIEROWNIK	Marmajewski
DISTRICT POWIAT	Słonimski	INSPECTOR INSPEKTOR	[illegible]

Aleksander Frenckiewicz
Mikołaj Rakiewicz
Zofja Karol
Jan Rakiewicz
Marja Rakiewicz
Mikołaj Łabiejko
Eugenja Nowikiewicz
Aleksander Oponowicz
Marja Wróblewska
Wiera Walentkówna
Zofja Rakiewicz
Marja Oponowicz
Olga Naumczyk
Katarzyna Malinowska
Aleksander Oponowicz
Jan Nowikiewicz
Konstanty Barkiet
Aleksy Rakiewicz
Aleksander Wróblewski
Jan Otaryk
Marja Huszcza
Jan Wołczok
Mikołaj Oponowicz
Antoni Huszcza
Agata Wróblewska
Timofiej Kimwida
Nadzieja Rakiewicz
Wołczok Grzegorz
Aleksander Huszcza
Paweł Wołczok
Michał Makarewicz
Mikołaj Rakiewicz

Клепачы.

Мілеры са Слоніма і Распуцін

У кнізе Андрэя Гусарова “Григорий Распутин. Жизнь старца и гибель империи” (Масква, 2016) змешчаны вялікі спіс асобаў, якія кантактавалі з сябрам імператарскай сям’і, які валодаў экстрасэнсорнымі здольнасцямі. У дакументах захаваліся згадкі пра Маісея Насонавіча Мілера, мешчаніна з горада Слоніма, і яго жонку Малку-Басю-Лею Мілер. Яны сустракаліся з Распуцінымі у перыяд ў кастрычніка 1914-га да снежня 1916 года, мяркуе Гусароў. Мілеру было каля 45, яго жонцы — 41 год. Відаць, яны спадзяваліся на дапамогу ў нейкай справе і прыйшлі на кватэру Распуціна на Гарохавай у Петраградзе.

Наўрад ці яўрэі Мілеры эвакуяваліся са Слоніма ў Расію ў 1915 годзе перад прыходам нямецкіх войскаў. Верагодна, яны сустракаліся з Распуціным да верасня 1915-га і маглі вярнуцца ў наш горад.

Слонімшчына мае яшчэ адзін след у “справе Распуціна”. У студзені 1912 года ў Жыровіцкі манастыр быў накіраваны епіскап Гермаген, якога за непаслушэнства пазбавілі кіраўніцтва Саратаўскай епархіяй. Уладыка ў свой час падтрымліваў Рыгора Распуціна, а калі разабраўся, з кім мае справу, адкрыта выступіў супраць яго. Епіскап быў кансерватыўных поглядаў, ён пачаў крытыкаваць Сінод, выступаць з інтэрв’ю ў друку, не захацеў вяртацца ў Саратаў, за што і быў пакараны. У Жыровічах Гермаген быў да канца лета 1915 года, а потым эвакуіраваны ў Расію ў Маскоўскую епархію.

●***Генадзь Гурскі***

ХРОНІКА

Рэлігійны абрад у слонімскай сінагозе

21 ліпеня Слонім наведала група маладых яўрэяў з Польшчы, Вялікабрытаніі, Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі, ЗША, а таксама з шэрагу беларускіх гарадоў. Упершыню за апошнія амаль 80 гадоў у старажытным храме прайшоў рэлігійны абрад. Як піша “Слонімскі веснік”, гасцямі мерапрыемства былі амбасадар Вялікабрытаніі ў нашай краіне Фіёна Гіб, нашчадак слонімскіх яўрэяў Сайман Каплінскі, дырэктар міжнароднай дабрачыннай арганізацыі Дэбра Брунэр. На сустрэчы з кіраўніком райвыканкаму Генадзем Хомічам ішла гаворка пра аднаўленне сінагогі, помніка архітэктуры сярэдзіны XVII стагоддзя.

slonves.by

Тэлеканал АНТ паведамляе, што тэхнічны праект рэстаўрацыі слонімскай сінагогі ўжо гатовы. Засталося толькі знайсці сродкі, а гэта не менш за 5 мільёнаў еўра. Спадарыня Брунер упэўненая, што важны праект будзе рэалізаваны і ў будынка пачнецца “новае жыццё”.

ГГ

“Слонімскі край” — гісторыка-краязнаўчае электроннае выданне. Выходзіць раз на месяц.

Заснаванае ў лютым 2016 года

Рэдактар нумару ***Сяргей Чыгрын.***

Наш адрас: **slonimskikraj@gmail.com**
Спасылка на “СК” пры передруку абавязковая.